

Збаразька централізована бібліотечна система
Центральна бібліотека
Методично-бібліографічний відділ

Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2021 рік

Збараж – 2020

УДК 01(477.84)
К 17

Укладач: Н. Сенчишин,
*провідний бібліограф методично-
бібліографічного відділу;*

Редактор: Т. Кульпа,
*завідувач методично-
бібліографічного відділу;*

Комп'ютерний набір: Н. Сенчишин

Відповідальна за випуск: О. Бойко,
директор ЦБС.

**К 17 Календар знаменних і пам'ятних дат
Збаражчини на 2021 рік [Текст] / Збараж. централіз.
бібл. система, центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад.
Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2020. – 68 с.**

Видання містить інформацію про пам'ятні події краю та його видатних людей.

Адресується учителям, студентам, культурно-освітнім працівникам, а також усім, хто не байдужий до історії краю, його сьогодення, цікавиться і займається краєзнавством.

Електронну версію посібника розміщено на веб-сайті Збаразької ЦБС: <http://www.zbarazh-library.com.ua/written-date.html>

УДК 01(477.84)
© Збаразька централізована бібліотечна система, 2020

Від упорядника

«Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2021 рік» подає інформацію про пам'ятні події краю, уродженців та видатних людей, чиї життя та діяльність пов'язані із Збаражчиною.

Посібник відкривається переліком основних ювілейних і пам'ятних дат року.

Матеріал систематизовано за чотирма розділами:

- **Збаразький літопис від сивої давнини.**
- **Перелік імен, що не увійшли до основного списку.**
- **Землі Збаразької славетні люди.**
- **Населені пункти Збаражчини.**

Збережена хронологічна послідовність, зокрема подається число, місяць (де можливо), найменування події, текстова довідка та бібліографія. Також додається список рекомендованої літератури, за допомогою якої було складено цей календар.

Розширити коло літератури цієї тематики допоможуть видання: «Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2021 рік», краєзнавчі бібліографічні покажчики, списки та попереджувальні довідки, видані Тернопільською обласною універсальною науковою бібліотекою. Також для повнішого ознайомлення з життєвим і творчим шляхом видатних людей Збаражчини можна скористатися рекомендаційно-бібліографічними посібниками, виданими методично-бібліографічним відділом Збаразької ЦБС із серії «Наші славетні земляки», перелік яких вказано на сторінках цього календаря.

Добір матеріалу закінчено в квітні 2020 року.

Перелік основних ювілейних і пам'ятних дат року

Січень

65 років від дня народження *Сороки Петра Івановича* (06.01.1956 – 05.06.2018) – *письменника, літературознавця, редактора.*

165 років від дня народження *Торбачевського Антіна Яковича* (27.01.1856 – 25.04.1944) – *адвоката, редактора, політичного і громадського діяча.*

65 років від дня народження *Назар Марії Іванівни* (31.01.1956) – *педагога, письменниці.*

Лютий

100 років від дня народження *Піщенко Тетяни Микутівни* (02.02.1921 – 03.01.2004) – *педагога, письменниці*

Травень

90 років від дня народження *Олещука Ігоря Андрійовича* (21.05.1931) – *інженера, громадсько-політичного діяча.*

Червень

85 років від дня народження *Сливки Романа Михайловича* (15.06.1936) – *церковного і громадського діяча.*

40 років від дня народження *Притули Сергія Дмитровича* (22.06.1981) – *українського телеведучого, актора, волонтера, громадського діяча.*

Серпень

85 років від дня народження *Залеського Антіна Миколайовича* (15.08.1936 – 09.02.1989) – *вченого-мовознавця*.

75 років від дня народження *Залеського Андрія Івановича* (15.08.1946 – 02.11.2019) – *краєзнавця, письменника, військовика*.

Вересень

90 років від дня народження *Харчука Бориса Микутовича* (13.09.1931 – 16.01.1988) – *письменника*.

Жовтень

65 років від дня народження *Чоловічка Ореста Андрійовича* (30.10.1956) – *письменника-гумориста*.

Листопад

105 років від дня народження *Клячківського Дмитра-Романа Семеновича* (04.11.1911 – 12.02.1945) – *діяча ОУН, першого головнокомандувача УПА*.

130 років від дня народження *Музички Андрія Васильовича* (24.11. (06.12) 1886 – 18.09.1966) – *літературознавця, педагога*.

505 років від дня народження *Вишневецького Дмитра Івановича* (бл. 1516 – 1563) – *князя, першого гетьмана Запорізької Січі*.

Збаразький літопис від сивої давнини

- 1211 р.** Перша письмова згадка в літописах про Збараж.
- 1431 р.** Перед приходом польського війська Старозбаразький замок спалили вояки з залоги Свидригайла.
- 1631 р.** Помер Юрій Збаразький. На ньому вигас рід князів Збаразьких.
- 1636-1646 рр.** Збараж перейшов у спадок до племінника Юрія Збаразького Януша Вишневецького, а потім до його сина Дмитра Вишневецького, який укріпив замок, відновив вали з січеного каменю, високі коші, фланги папарети, і завіз сюди 50 гармат.
- 1651 р.** Козацьке військо Богдана Хмельницького стало табором між Збаражем і Колоднем. Гетьман, чекаючи хана Іслам Гірея III, займався реорганізацією свого війська.
- 1766 р.** Канівський староста Микола Потоцький записав Василіанському монастиреві в Збаражі 50 тис. злотих польських і зобов'язав викладати

моральну теологію українською мовою для тих, хто не знав латині.

- 1771 р.** Велика пожежа знищила Василянський монастир. Школу перенесено до Загаєць (Шумський район).
- 1776 р.** Знову при Василянському монастирі відкрито богословську школу.
- 1786 р.** Декретом австрійського цісаря Йосифа II скасовано в Збаражі Василянський монастир, ченців переведено до Тереховлі.
- 1856 р.** У місті було 222 безземельних міщан, 265 бідних ремісників. Найчисленнішим був цех шевців, який утримував свою церкву, касу, школу і навіть вулицю.
- 1886 р.**
30 вересня Приїзд у Збараж Сестер Філіціянок, заснування польської захоронки (дитячого садочку).
- 1901 р.** Учителі Збаразького повіту організували в місті філію (Руське Педагогічне Товариство), яке багато зробило для організації українського шкільництва, і яке пізніше змінило назву «Рідна школа».
- 1906 р.** Почала виходити соціал-демократична газета «Червоний прапор», якої вийшло всього 17 номерів.
- 1921 р** Заснування гімназії з польською мовою навчання.
- 1921 р.** Збараж стає повітовим центром Тернопільського воєводства.
- 1921 – 1939 рр.** Західна Україна включно із Збаражчиною входять в склад Польської держави. Боротьба проти окупантів.

- 1926 р.** У Збаражі розпочав свою діяльність повітовий Союз Кооперативів. За півроку в повіті працювало вже 26 кооперативів.
- 1931 р.** Організовано товариство «Українських пасічників», «Центро-Союз».
- 1936 р.** Заснування в польській гімназії Марійської дружини, яка стала центром українського життя для гімназійної молоді.
- 1941 р.** Початок німецької окупації міста. Виявлені криваві злочинства НКВС. У його застінках закатовано лікаря і громадського діяча Тараса Білинського, Зіновія Григоринського.
- 1941 р.** Створено повітову Національну Раду, головою староства був Іван Кульчицький.
- 1941 р.
4 липня** Німці розстріляли під селом Луб'янки 70 євреїв.
- 1941 р.
серпень** Німецька окупаційна влада включила Галичину, в тому числі і Збараж, до складу Генерального Губернаторства.
- 1941 р.
вересень** Примусовий вивіз української молоді в Німеччину на тяжкі роботи. «Новий порядок» на Збаражчині, грабіж і конфіскація у селян зерна, худоби, закриття млинів...
- 1941 р.
15 вересня** Почала діяти українська гімназія.
- 1941 р.** Німецька окупаційна влада ліквідовує Збаразьку гімназію.
- 1941 р.
10 листоп.** Відкриття у Збаражі Торговельної і Промислової школи. На відкриття гімназії німецька влада дозволу не дає.

- 1946 р.
8-10 берез.** Львівський собор Української греко-католицької церкви. Ліквідація греко-католицьких парафій на Збаражчині.
- 1946 р.** Організація НКВС «ястрибків» – винищувальних батальйонів проти УПА.
- 1951 р.** На базі семирічки відкрито середню школу №2.
- 1956 р.** Збаразькій середній школі №2 присвоєно ім'я Івана Франка.
- 1966-1969рр.** Будівництво Збаразького цукрового заводу.
- 1971 р.
травень** Відкриття меморіальної дошки на сільському БК в с. Розношинці на честь Василя Стефаника, який декілька разів побував в Розношинцях у свого друга Сафата Шмігера. Тут він написав свою новелу «Побожна».
- 1976 р.** Відповідно до Постанови Ради Міністрів УРСР № 552, Збараж віднесено до 39 міст України, які зберегли середньовічне містобудування і мають найбільше пам'яток.
- 1976 р.** На вулицях міста з'явилися перші міські автобуси.
- 1986 р.** У місті налічувалось 105 вулиць, 2 майдани.
- 1991 р.** Відкрито меморіальну дошку на будинку редакції газети «Народне слово» (будинок Білінського), в якому неодноразово бував Іван Франко.
- 1991 р.
24 серпня** Перше свято Незалежності України в замку.

Перелік імен, що не увійшли в основний список

5 січня 1911 р. у м. Збараж народився **Густав Міхал** – польський церковний історик, теолог, бібліограф, автор книг з історії закону сестер Бернадинок, біблійної бібліографії, наукових статей. Помер 14 січня 1976 р. в м. Краков (Польща).

14 лютого 1951 р. у с. Малі Вікнини Збараського району народився **Ліберний Олександр Євдоксійович** – журналіст, член НСЖУ. Від 1994 р. кореспондент обласної газети «Свобода».

1 березня 1901 р. у с. Шили Збараського району народився **Добровір Дмитро** – лікар, громадський діяч, член УЛТ у Львові. Воював в УГК, працював лікарем у Тернополі. Помер 15 травня 1975 р. в м. Мельбурн (Австралія).

15 (27) квітня 1891 р. у с. Шили Збараського району народився **Клим Андрій Іванович** – військовик, підполковник армії УНР. Під час Першої світової війни командант (комісар) в австрійській армії. У період Директорії УНР в окремому корпусі Січових Стрільців, командант ставки при Генеральному штабі Армії УНР. 13 грудня 1919 р. Андрій Клим загинув від ін'єкції, що йому зробив польський охоронець.

15 квітня 1896 р. в с. Тарасівка Збараського району народилась **Останчук Анда Яківна** – оперна і камерна співачка. Навчалась Анда у Львівській жіночій гімназії.

Захоплювалась музикою, брала участь в учнівських виступах. Згодом, у 1913 році, вона успішно дебютувала як камерна співачка у Львові, на концерті, присвяченому Т. Г. Шевченку. Преса вже тоді відзначила «сильний і милозвучний сопрано дебютантки».

У 1921 році Анда Остапчук закінчила Віденську музичну академію (клас вокалу в професора Форстена). Володіючи чудовим мецо-сопрановим голосом, вона співала у Відні, у пересувному музичному театрі в Австрії та на рідній сцені в Ужгороді.

Оперні партії: Наталка («Наталка-Полтавка» М. Лисенка), Катерина (однойм. опера М. Аркаса), Маргарита («Фауст» Ш. Гуно), Амнеріс («Аїда» Дж. Верді) та ін. Померла 1949 р. в м. Братислава (Словаччина).

3 травня 1896 р. у с. Добромірка Збаразького району народився **Небеш Степан** – військовий, діяч культури. Закінчив гімназію 11 в м.Тернопіль. 1914 р. доброволець Легіону УСС. У Києві працював у редакції «Літературно-наукового вісника», «Молодому театрі» Леся Курбаса. Навчався від 1917 р. на правничому факультеті Київського університету, правничі студії завершив у Львівському університеті (1924-27 рр.). Працював у судах міст Тернопіль (1927-30 рр.) і Надвірна (1930-39 рр.). Автор розвідок з українського минулого та спогадів: «Нарис про село Добромірка», «Спогад про Куропатки й Конюхи», «Січові Стрільці на Україні в 1917-1918 рр.» та ін. Помер 23 березня 1982 р. у м. Клівленд, шт. Огайо (США).

13 червня 1896 р. в с. Колодне Збаразького району народився **Качуровський Михайло** – художник, вчений у галузі медицини. Працював доцентом кафедри нормал. анатомії, в 1939 р. закінчив Харківський інститут мистецтв. Під час Другої світової емігрував до Німеччини. Від 1950р. – завідувач лабораторії анатомії ока в м. Філадельфія. (1956-73 рр.) Співавтор першого радянського анатомічного атласу. Автор публікацій на медичні теми, у т. ч. 22 наукових статей в англомовному «Американському журналі з офтальмології». Як художник працював у техніці акварелі. Серед картин: «Гаряче літо», «Зимове сонце», «Дід Мороз у лісі» та ін. Учасник 3-ох колективних і 15 персональних виставок у містах Харків, Гамбург (Німеччина), Відень (Австрія), Філадельфія, Нью-Йорк, Вашингтон та ін. Помер Качуровський М. 15 лютого 1976 р. в м. Філадельфія (США).

16 червня 1926 р. у с. Нижчі Луб'янки Збараського району народилась *Паламарчук Ярослава Володимирівна* – громадська діячка, меценат. Член ОУН; діяльна в українських товариствах в родинному селі. Закінчила торгову школу в м. Львів. Від 1944 р. в Німеччині, від 1947 р. в Канаді (м. Вінніпег). Розбудовувала українські організації Визвольного фронту, 8 років очолювала відділ Ліги українок Канади у Вінніпезі, 2 роки – голова відділу Комітету українок Канади. Допомогала коштами на реставрацію замку, закупівлю медичної апаратури для центральної районної лікарні Збаража; будівництва лікувального центру в Моршині Львівської обл.; створення к/ф «Нескорений» (про Р. Шухевича).

26 червня 1956 р. у с. Кинахівці Збараського району народився *Ситник Леонід Семенович* – економіст, поет. В 1963 році пішов навчатися в Кинаховецьку початкову школу, в 1971 році закінчив Бутинську восьмирічку. З 1971 по 1972 роки навчався в Збараському СПТУ № 5 за професією – механізатор, після чого працював трактористом у Вишнівецькому відділенні «Сільгосптехніка». В 1974 році був призваний на строкову службу до лав Збройних Сил СРСР. З 1976-1977 рр. навчався в Бердичівській школі прапорщиків, у 1985 році був звільнений в запас. Після цього працював в колгоспі «Горинь» с. Кинахівці на різних посадах. В 1992 році вступив в Тернопільський фінансово-економічний інститут, котрий закінчив в 1997 році за фахом – економіст. 2000-2003 рр. – голова засновників ТОВ «Золотий колос», 2005-2007 рр. – заступник директора Збараського заводу продтоварів, 2007-2012 рр. – заступник начальника охорони Агрохолдингу «Мрія» м. Гусятин. З 2016 року – пенсіонер за віком.

Поетичною творчістю займається з 1975 року. Його вірші друкувались в газетах: «Інформаційний вісник», «Що? Де? Як?», «Русалка Дністрова». В 2006 році вийшла друком збірка поезій «Сріблиться росами долина».

27 червня 1956 р. у м. Збаражжі народився **Присухін**

Сергій Іванович – філософ. Випускник філософського факультету Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка (1986 р.). Доктор філософії, доцент кафедри філософії Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана. Фахівець з проблем історії філософії, логіки і методології наукового пізнання, філософії релігії, релігієзнавства. Член Української асоціації релігієзнавців.

Особливу увагу приділяє вивченню середньовічної філософії та неотомістській філософії персоналістичного спрямування св. Івана Павла II. Є автором десяти навчальних посібників з філософії, релігієзнавства, логіки та методології наукового пізнання та ін.

27 червня 1896 р. у с. Доброводи Збаразького району народився **Бабій Іван Данилович** – краєзнавець, літописець, перший дослідник історії села Доброводів. Іван Данилович народився 27 червня 1896 року в Доброводах. Навчався у місцевій школі. В 1912 році «навчався кравецького ремесла».

Брав активну участь у суспільному та політичному житті села, активний член товариства «Просвіта».

Помер у 1973 році.

19 липня 1936 р. у с. Киданці Збаразького району народився **Яциковський Богдан Миколайович** – художник. Член НСХУ (1988 р.). Закінчив Львівський інститут прикладного та декоративного мистецтва (1972 р.). Працює в галузі декоративно-прикладного мистецтва (кераміка). Серед творів: пласти «Гуцул», «Гуцулка», «Дума» (1960-70 рр.), композиції «Щира осінь», «Писанки», «Садок вишневий» (1984 р.); диптих «Христос родився» (1994 р.).

19 вересня 1921 р. у с. Красносільці Збаразького району народився **Шуст Іван Васильович** – вчений у галузі цитології і гістології, громадський діяч. Доктор біологічних наук (1967 р.), професор (1971 р.). Академік Міжнародної академії інтегральної антропології (1997 р.). Закінчив учительську

семінарію в м. Яворів (1943 р.) та Львівський зооветеринарний інститут (1951 р.), а після закінчення, йому як відмінникові, запропонували залишитися на одній з кафедр. Через кілька років він захистив кандидатську, вивчав іноземні мови (всього знав їх 5).

У 1958 р. перевівся до Тернопільського медінституту (нині – медуніверситет ім. І. Горбачевського), де і пропрацював 13 років: доцент кафедри гістології (1958 – 71 рр.), заступник декана лікувального факультету (1960 – 63 рр.), проректор з наукової роботи медичного інституту (1969 – 71 рр.). З 1971 року і до виходу на пенсію (28 років) професор І. В. Шуст очолював кафедру анатомії і фізіології людини Тернопільського педагогічного інституту. Але і на заслуженому відпочинку вчений продовжував наукову роботу, особливо пишався монографією про кровоносні судини, написаної разом з двома синами (обидва – медики). Автор і співавтор понад 200 наукових праць, у т. ч. трьох монографій, шести навчальних посібників, статей в українських і зарубіжних виданнях. Крім того, він видав свої мемуари, збірку віршів і кілька книг гумору.

9 квітня 2017 року на 96-му році пішов з життя перший професор Тернопільського державного педагогічного інституту, перший доктор біологічних наук на Тернопіллі Шуст Івван Васильович.

30 вересня 1951 р. у смт. Вишнівець Збаразького району

народився **Сухенко Юрій Григорович** – вчений у галузі авіації, педагог, громадський діяч. Доктор технічних наук (1999 р.), професор (2003 р.). Закінчив літакобудівний факультет Харківського авіаційного інституту (1974 р.). 1974-75 рр. – інженер-конструктор в Українському філіалі НДІ авіаційних технологій при ДКБ ім. О. Антонова (м. Київ). Від 1975 р. в

Київському національному університеті харчових технологій,

від 2003 р. – директор Київського технікуму громадського харчування НУХТ, професор кафедри матеріалознавства і технології машинобудування НУХТ. Нині – завідувач кафедри процесів і обладнання переробки продукції АПК Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Нагороджений Подякою Прем'єр-міністра України і Грамотою Верховної Ради України за вагомий внесок у розвиток національної освіти та науки, та заслуги перед Українським народом, має почесне звання «Відмінник освіти України». Нагороджений Міністерством освіти і науки України Нагрудним знаком «За освітні та наукові досягнення», Золотими медалями, дипломами та Подяками на Міжнародних виставках за впровадження ресурсощадних технологій і мобільних заводів для виробництва біопалива. Захистив докторську дисертацію у 1999 р. за спеціальністю 05.18.12. – процеси та обладнання харчових, мікробіологічних і фармацевтичних виробництв <https://nubip.edu.ua/node/2374>. Вчене звання професора одержав у 2003 році по кафедрі матеріалознавства і технології машинобудування НУХТ. Автор понад 500 наукових і навчально-методичних праць, 5 монографій, 4 підручників, 16 навчальних посібників з грифом МОН України та НУБіП України), 100 авторських свідоцтв, патентів на винаходи та корисні моделі.

Результати наукових досліджень Ю. Сухенка впроваджені у виробництво на 30 підприємствах України, Росії, Латвії, Киргизії.

30 вересня 1951 р. у с. Доброводи Збаразького району

народився *Лагодинський Микола Гнатович* – правник, громадський і політичний діяч. Навчався в гімназіях Тернополя й Золочева. Закінчив юридичний факультет Львівського університету (1890). Проходив адвокатське стажування в канцеляріях Костя Левицького та Михайла Короля. Працював адвокатом у Мацосині (нині село Жовківського району Львівської

обл.), від 1900 року – у містечку Ділятин.

У його канцелярії проходив адвокатську практику Іван Семанюк (письменник Марко Черемшина). Проявив себе вмілим оборонцем на судових процесах. Був активним діячем українського громадського та політичного життя в Галичині. Від 1890 року – член Української радикальної партії (згодом входив до її керівних органів, 1914–1919 роках – голова партії).

Разом з Левом Бачинським, Дмитром Вітовським, Кирилом Трильовським та іншими утверджував передові ідеї в галицькому суспільстві, брав участь у розвитку сокільсько-січового руху (див. «Сокіл», «Січ»), в організації випуску та поширенні радикальної преси. Від квітня 1908 до грудня 1912 року – скарбник Головного січового комітету Галичини. Заснував у Ділятині ощадно-кредитове товариство «Руська каса», очолював повітові філії товариств «Просвіта», «Сільський господар», «Руська бесіда». Підтримував стосунки з Іваном Франком. 1903 року був у Полтаві на відкритті пам'ятника І. Котляревському, відвідав могилу Тараса Шевченка на Чернечій горі в Каневі.

У 1907 і 1911 роках обирався депутатом австрійського парламенту, очолював у ньому радикальну фракцію Українського парламентського клубу; водночас від 1913 року – посол (депутат) Галицького крайового сейму ради (від травня 1915 року – Загальна українська рада). У період Західноукраїнської Народної Республіки – делегат Української національної ради ЗУНР, суддя Польового суду Начальної команди УГА.

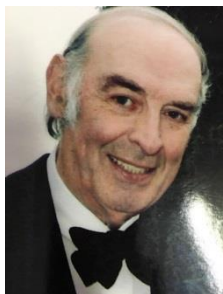
Автор статей на суспільні теми в періодичних виданнях, брошури «Парламент австрійський на службі поляків» (1909).

Помер 12 травня 1919 року у містечку Делятин.

В 2016 році на приміщенні Доброводівського будинку культури відкрито меморіальну дошку до 150-річчя від дня народження Лагодинського Миколи Гнатовича.

4 листопада 1936 р. у с. Чернихівці Збаразького району народився **Мечник Микола Павлович** – хормейстер, педагог, Заслужений працівник культури УРСР (1987 р.). В 1952 році

закінчив школу в селі Чернихівцях. З 1955 року по 1958 рік служив в армії, де брав активну участь в художній самодіяльності військової частини і міста Постави Білоруської РСР. Був учасником Всебілоруського фестивалю художньої самодіяльності, де отримав Диплом I-го ступеня. Згодом був учасником заключного концерту Всеармійського огляду художньої самодіяльності в Москві (1958 р.) і нагороджений цінним

подарунком від міністра оборони СРСР. В 1958 році вступив на навчання до Тернопільського музичного училища, яке закінчив з відзнакою у 1962 році і був направлений на роботу до Тереховлянського культурно-освітнього училища викладачем вокально-хорових дисциплін. Без відриву від роботи одночасно навчався в Дрогобицькому педагогічному інституті ім. І.Франка на музично-педагогічному факультеті, який закінчив в 1975 році. З 1966 року учасник Струсівської аматорської заслуженої капели бандуристів «КОБЗАР». Будучи учасником капели, Микола Мечник виступав на гастрольях в Росії, Литві, Польщі, Болгарії, Югославії. Багато років був солістом та ведучим концертної програми капели. В 1967 році на базі хорового відділу училища організував чоловічий вокальний ансамбль «Октава», який продовжує творчо працювати і до сьогоднішнього дня. В 1996 р. ансамблю «Октава» присвоєно звання «народний аматорський колектив». Мечник Микола Павлович був учасником камерного хору викладачів училища «БЛАГОВІСТ», а також виступав в ролі Виборного в опері Миколи Лисенка «Наталка-Полтавка».

Протягом багатьох років Мечник М. П. очолював комісію вокально-хорових та музично-теоретичних дисциплін Тереховлянського вищого училища культури. Окрім роботи в училищі, керував аматорськими хоровими колективами сіл Романівка, Гумніська, Острівець, а також дитячим хором хлопчиків «Орлятко» Тереховлянського Будинку піонерів. За багаторічну, творчу роботу М. П. Мечник був нагороджений

грамотами і відзнаками Міністерства культури СРСР (1957 р.), медаллю Всесоюзного огляду художньої самодіяльності (Москва, 1985 р.), медаллю Лауреата II-го Всесоюзного фестивалю народної творчості (Москва, 1987 р.), Міністерства культури України (1972, 1996 рр.). 10 червня 1987 року нагороджений почесним званням **«заслужений працівник культури України»**. В 2007 р. Мечник М. П. за багаторічну працю в галузі культури нагороджений Почесною грамотою Ради міністрів України. В цьому ж році нагороджений грамотою обласної державної адміністрації за багаторічну працю і вагомий внесок в розвиток українського пісенного мистецтва.

В 2010 р. Мечник М. П. нагороджений Грамотою Міністерства культури України за багаторічну, плідну та активну участь у вихованні майбутніх фахівців культури, Грамотою-подякою Генеральної канцелярії Українського Козацтва за активну особисту участь у справі відродження патріотичних традицій та розвитку Українського Козацтва. В 2009 році Мечник М. П. організував чоловічий вокальний квартет «Обертон», з яким працює до сьогоднішнього дня. Квартет в 2013 році став дипломантом, а в 2015 та 2018 р.р. – лауреатом Відкритого Європейського міжконфесійного фестивалю-конкурсу духовної пісні «Я там, де є благословення» (м.Тернопіль). У 2019 р. році квартет «Обертон», нагороджений дипломом III-го ступеня Всеукраїнського фестивалю-конкурсу козацької пісні «Встань, козацька славо! Засвіти знамена!», котрий проходив у м. Радивилів Рівненської області. Чоловічий квартет «Обертон» під керівництвом Миколи Павловича Мечника крок за кроком здобуває різноманітні нагороди на різних мистецьких конкурсах. В 2019 році чоловічий квартет «Обертон» нагороджений Дипломом Першого ступеня на Всеукраїнському фестивалі-конкурсі української народної пісні «Соловейко», а також колектив став дипломантом Ювілейного Всеукраїнського фестивалю-конкурсу сучасної пісні та популярної музики «Червона рута – 2019», що відбувся у вересні в Чернівцях. Більше 60-ти років життя

віддано українському мистецтву і ще сьогодні Микола Павлович продовжує навчати сольного співу молодих студентів у Теробовлянському коледжі культури і мистецтв.

За підсумками 2018 року Миколу Павловича Мечника нагороджено обласною премією в галузі культури.

4 листопада 1936 р. у с. Чернихівці Збаразького району

народився **Дроботюк Борис Іванович** – графік і живописець, член НСХУ, Лауреат Міжнародного конкурсу книжкового знака «Леся Українка та родина Косачів в екслібрисі» (2003 р., с. Колодяжне Ковел. р-ну Волин. обл.). Закін. Львів. ін-т прикладного та декоративного мист-ва (1977 р.). Працював викладачем Львівського художнього училища (1978 р.); у графічній майстерні при Львів. орг-ції СХУ (1979–91рр.). Основні роботи виконано у техніках кольорової літографії, офорта, мецо-тинто, ліногравюри, ксилографії, сухої голки. Учасник обласних, всеукраїнських, всесоюзних та міжнародних мистецьких виставок від 1991 р. Персональних – у Львові (1991, 1996, 2001, 2006 рр.), Тернополі та смт. Вишнівець (обидві – 1992 р.), м. Сянок (Польща, 1997 р.).

Від 1980 р. працює у живописній розповідній манері літографії та офорта. У композиціях ускладнюються просторові характеристики, конкретні реалії життя переплітаються з метафоричними та символічними мотивами. Окремі роботи зберігаються у Національному музеї літератури України, Національному музеї Т. Шевченка, Тернопільському та Івано-Франківському художніх музеях, Тернопільському і Збаразькому краєзнавчих музеях.

У 1906 р. в с. Вищі Луб'янки Збаразького району народився **Галещук Лука Кирилович** – педагог, поет. Після закінчення шкіл в Луб'янках і Збаражі молодий Галещук вступає до Тернопільської учительської семінарії, де крім навчання він кидається у вир кипучого життя: пише вірші,

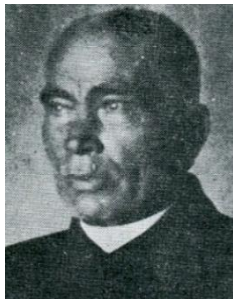
належить до юнацької організації молоді «Каменярі». За свої

революційні переконання, за вірші, його заарештовує польський уряд. Сидів недовго, бо доказів уряд не мав, але після закінчення семінарії посади вчителя йому не дали. Був безробітним. Одружився, працював на господарстві своєї дружини і писав вірші. Лука Кирилович, як і багато інших, радісно зустрів 1939 рік, думав, що прийшла

справжня воля. Їде до Львова, працює у різних редакціях, друкує свої вірші. Але незадовго знову перші арешти у Львові, Тернополі та інших містах. «Зависла сокира» і над Л. Галещуком. Він кидає роботу та переїжджає на Лісовий хутір, займається господарством та писанням творів. За окупації – знову у Львові і втеча на село. Після війни Лука Кирилович працює вчителем німецької мови в школах на Збаражчині, від 1955 р. – у Вербовецькій середній школі Лановецького району. Лука Галещук автор численних поем, сонет, ліричних творів, які друкувались у різних періодиці, інколи вони з'являлись під псевдонімом «Атаманець». Окреме місце в його творчості – поема «Морозенко», яка вийшла окремою книжкою. У ній поет описує облогу Збаража в 1649 році військами Богдана Хмельницького. Зосереджує увагу на особі корсунського полковника Морозенка, розповідає про його героїзм, смерть під мурами Збаразької фортеці. Але більшість його творів залишилась у рукописах.

Помер Лука Кирилович Галещук у 1965 році у рідному селі.

У 1851 р. в м. Збараж народився *Заячківський Олександр* – священник, громадський діяч, довголітній голова «Просвіти», голова банку «Надія» у м. Збаражі. Заснував у 1900 році читальню «Просвіти». Того ж року отець Заячківський став «Віцепрезисом» (заступником) Повітової ради та членом Окружної шкільної ради, у 1901 році –

почесним крилошанином (вищий титул священника), у 1916 році – деканом Збаразького деканату. У листопаді 1918 року був обраний головою УНРади ЗУНР.

Помер 1926 року в м. Збаражі.

Землі Збаразької славетні люди

6 січня

65 років від дня народження **Сороки Петра Івановича** (06.01.1956 – 05.06.2018) – *письменника, літературознавця, редактора.*

Сорока Петро Іванович народився 6 січня 1956 р. у с. Грицівці Збаразького району Тернопільської області. Після закінчення місцевої восьмирічки (1971р.) вступив у Кременецьке медичне училище, яке закінчив 1975 року. Працював за фахом, служив у війську (1976-1978 рр.). Закінчив філологічний факультет Тернопільського педагогічного інституту (1986, нині – ТНПУ ім. В. Гнатюка).

Письменник, літературознавець, редактор, науковець. Кандидат філологічних наук (1994 р.), доцент кафедри літератури і порівняльного літературознавства Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка (з 2001 року).

Працював у Збаразькій районній газеті "Колгоспне життя" (до 1990 р.) і рухівському "Гомоні" (1990-1993 рр.). Опублікував десятки монографій і статей в українських і закордонних виданнях. Співзасновник і видавець журналу "Сова" (1999 р.), альманаху "Курінь" (1992 р.), газети "Дзвони Лемківщини" (1994-1999 рр.), видавництв "Пегас", "СорокаА".

Премії :

- Літературно-мистецька міжнародна премія «Слово України» (1994)
- Премія «Тріумф» ім. Миколи Гоголя (2002)
- Літературна премія імені Володимира Сосюри (2005)
- Всеукраїнська літературно-мистецька премія імені Братів Богдана та Левка Лепких (2005)
- Міжнародна літературна премія імені Григорія Сковороди «Сад божественних пісень» (2009)
- Літературна премія імені Романа Федоріва (2010)
- Літературно-мистецька премія імені Пантелеймона Куліша (2011)
- Премія імені Іванни Блажкевич (2011)
- Чернігівська обласна премія імені Михайла Коцюбинського (2012)
- Медаль Івана Мазепи (2016)

Лауреат Всеукраїнського літературного конкурсу «Коронація слова» (спеціальна відзнака «Вибір композиторів» у номінації «Пісенна лірика» за текст пісні «Ловлю цю мить» (2009).

Прозаїк, літературний критик. Автор численних наукових монографій про майстрів слова і пензля, серії «Денників», а також поетичних збірок. П. І. Сорока друкувався в обласній і республіканській пресі, журналах «Вітчизна», «Київ», «Україна», «Перець», «Дніпро».

Петро Іванович збагатив українську літературу та її жанрову палітру передусім інтроверсійними денниками, а нерідко – й нічниками. Його постать в сучасному українському письменництві, поза великим сумнівом цікава, характерна, багата на моделі художніх творів.

5 червня 2018 року, на 63 році життя, помер відомий український письменник, кандидат філологічних наук, видавець Петро Іванович Сорока.

60 років від дня народження Сороки Петра Івановича [Текст]: [біогр., бібліогр.] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016 рік / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2015. – С. 14-21: фотогр.

Дем'янова, І. Сорока Петро Іванович [Текст] / І. Дем'янова // Тернопільський енциклопедичний словник / редкол.: Г. Яворський, Б. Мельничук, М. Ониськів [та ін.]. – Тернопіль, 2008. – Т. 3 : П–Я. – С. 315: фотогр.

Сорока Петро [Текст] // Літературна Збаражчина : реком.-бібліогр. покажч. / Терноп. обл. від-ня Всеукр. громад. орг. «Укр. бібл. асоц.», Збараз. централіз. бібл. система; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред. Т. Кульпа; вступ. сл. П. Сороки. – Збараж; Тернопіль, 2017. – С. 150-167: фотогр.

Сорока Петро [Текст]: [біогр., бібліогр.] // Література землі Збаразької: бібліогр. посіб. / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред. Т. Кульпа. – Вип. 3. – Збараж, 2015. – С. 41-46: фотогр.

Сорока Петро Іванович [Текст]: [біогр., бібліогр.] // Література землі Збаразької: бібліогр. посіб. / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа; вступ. сл. В. Кравчука. – Вип. 2. – Збараж, 2005. – С. 40-41.

Сорока Петро Іванович [Текст] // Сподвижники поля духовного [Текст]: лауреати Всеукр. літ.-мистец. та громад.-політич. премії ім. Братів Б. та Л. Лепких / М. Ониськів, В. Уніят; наук. ред. С. Півторак. – Тернопіль, 2010. – С. 64-65.

Сорока Петро Іванович [Текст] // Хто є хто на Тернопільщині: видатні земляки : дов.-біогр. вид. / редкол.: В. Й. Бачинський, В. В. Болгов, А. В. Вихрущ [та ін.]. – Київ, 2005. – Вип. 2. – С. 57.

Сорока Петро: Сходження до вершин [Текст]: персон. реком.-бібліогр. посіб. / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Вип. 3. – Збараж, 2006. – 19с.: фотогр.

Сорока Петро Іванович [Текст] // Письменники Тернопілля: члени Національної спілки письменників України : дов.-біогр. вид. – Тернопіль, 2010. – С. 88: фотогр.

Біографія Петра Сороки [Електронний ресурс] // OnlyArt. Українська поезія та література. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], [?]. – Режим доступу: <https://onlyart.org.ua/biographies-poets-and-writers/soroka-petro-biografiya/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04. 02. 2020.

Відійшов у засвіти письменник, літературознавець та видавець Петро Сорока... [Електронний ресурс]: [біогр.] // НОВА Тернопільська газета. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], [2018?]. – Режим доступу: <http://nova.te.ua/statti/vidijshov-u-zasvity-pysmennyyk-literaturoznaveets-ta-vydavets-petro-soroka/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04. 02. 2020.

Герасимчук, В. «Тому, у кого є небо» [Електронний ресурс]: до першої річниці смерті українського поета, прозаїка і літературознавця Петра Сороки / В. Герасимчук // Слово Просвіти. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: <http://slovoprosvity.org/2019/04/25/tomu-u-koho-je-nebo/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04. 02. 2020.

Дяченко, М. У вінок пам'яті Петра Сороки на дев'ятини [Електронний ресурс] / М. Дяченко // Слово Просвіти. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2018. – Режим доступу: <http://slovoprosvity.org/2018/06/12/u-vinok-pamyati-petra-soroky-na-devyatyny/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04. 02. 2020.

Помер відомий український письменник Петро Сорока [Електронний ресурс]: [біогр.] // ASPInews. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2018. – Режим доступу: <http://nova.te.ua/statti/vidijshov-u-zasvity-pysmennyyk-literaturoznaveets-ta-vydavets-petro-soroka/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04. 02. 2020.

Постаті від Віталія Карпенка. Невгамовний Петро Сорока [Електронний ресурс] // Український репортер. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2018. – Режим доступу: <https://ukrreporter.com.ua/blogs/postati-vid-vitaliya-karpenka-nevgamovnyj-petro-soroka.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04. 02. 2020.

Сорока Петро Іванович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/-Сорока_Петро_Іванович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04. 02. 2020.

6 січня

165 років від дня народження *Горбачевського*

Антіна Яковича (27.01.1856 – 25.04.1944) – *адвоката, редактора, політичного і громадського діяча.*

Горбачевський Антін Якович народився 27 січня в с. Зарубинці Збаразького району. Закінчив народну школу в Збаражі, класичну гімназію у Тернополі (1874 р.), правничий факультет Львівського університету (1879 р.).

Ще в гімназійні роки Антін Горбачевський прилучився до громадської діяльності: входив до учнівської організації «Громада», що мала на меті заохочувати молодь до вивчення української історії та культури. В 1874 році він закінчив гімназію, а в 1879-му – курс правничого факультету Львівського університету. 1884 року отримує звання доктора права. За участі Горбачевського 1909 р. у Львові було створено «Товариство українських правників». Він був одним із лідерів громадсько-політичного життя Галичини, в числі яких Володимир Барвінський, Олександр Огоновський, Анатоль Вахнянин та інші.

1893 року доктор права Горбачевський відкриває адвокатську канцелярію в Чорткові, і відтоді його професійні та громадські справи значною мірою були пов'язані з цим містом. Був організатором і головою надзірної ради кредитної спілки «Надія», головою товариства «Руська Бесіда» й повітового комітету Націонал-демократичної партії, засновником української приватної гімназії Українського педагогічного товариства у Чорткові.

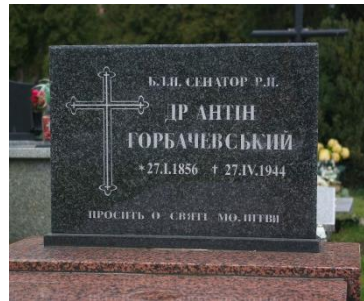
У 1913 році А. Горбачевський – єдиний українець серед членів Найвищого державного трибуналу у Відні (Австрія). Впродовж 1918-1919 рр. брав активну участь у розробці

законодавства Західно-Української Народної Республіки, був членом Української Народної Ради. З 1921 року знову проживав у Чорткові. Очолював філію Товариства допомоги українським інвалідам, був членом надзірних рад «Повітового союзу кооператорів», кооперативу «Українська книгарня» та інших.

Протягом цих років як заслужений громадський діяч увійшов до сенату Польщі. На посаді сенатора перебував три каденції, головував в Українському парламентському клубі.

1939 року разом з донькою Лідією та зятем Іваном-Романом Носиком був викликаний на допит енкаведистами, які в січні 1940 серед ночі влаштували обшук та погром у будинку п. Антіна. Від хвилювань д-р Горбачевський зламав руку, потрапив до лікарні. Передчуваючи лихе, прямо звідти втікає до Львова, де 2 місяці з родиною переховується в знайомих, отримуючи звістки, що його розшукує НКВС. У березні 1940 року через німецьку комісію разом з родиною виїхав до Кракова, де прожив ще й 1941 рік, востаннє бачився з братом Іваном. 1942 – 1944 роки проживав у Чорткові, де відновив роботу адвокатської канцелярії, диктував доньці спомини. Під час наближення червоних виїхав з Чорткова, дорогою застудився.

Помер 25 квітня 1944 року в лікарні м. Сянок (Польща), похований на міському цвинтарі.

160 років від дня народження Горбачевського Антіна Яковича [Текст]: [біогр., бібліогр.] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016 рік / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2015. – С. 21-22: фотогр.

Горбачевський Антін [Текст] // Землі Збаразької славетні імена: реком. біобібліогр. покажч. / Збараз. централіз. бібл. система, центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, Т. Кульпа, Л. Буряк;

ред. Т. Кульпа; вступ. сл. Б. Будзана. – Збараж, 2019. – С. 91-93: фотогр.

Горбачевський Антін Якович [Текст] // Видатні люди Збаражчини : інформ. дов. / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; упоряд. Т. Кульпа. – Збараж, 2013. – С.18-19: фотогр.

Гуцал, П. Горбачевський Антін Якович [Текст] / П. Гуцал / Енциклопедія сучасної України: у 30 т. / ред. кол.: І. М. Дзюба [та ін.]; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. – Київ, 2006. – Т. 6: Го – Гю. – С. 188.

Зайцев О. Горбачевський Антін [Текст] / О. Зайцев // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. Смолій (голова) [та ін.]; Інститут історії України НАН України. – Київ, 2004. – Т. 2 : Г – Д. – С. 158. – 518 с. : іл.

Левенець, Л. Горбачевський Антін Якович (27. 01. 1856, с. Зарубинці, нині Збаразького району – 25 (за іншими даними - 26) 04. 1944, м. Сянок (Польща) – адвокат, сенатор, політичний і громадський діяч [Текст] / Л. Левенець, Б. Мельничук // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2004 – Т. 1. А-Й. – С. 392-393: фотогр.

Антін – брат Івана Горбачевського [Електронний ресурс] // ZBRUC. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: <https://zbruc.eu/node/46857>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 10. 02. 2020.

Горбачевський Антін Якович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/-Горбачевський_Антін_Якович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 10. 02. 2020.

Гуцал, П. Горбачевський Антін Якович [Електронний ресурс] / П. Гуцал // Енциклопедія сучасної України. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2006. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=31041, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 10. 02. 2020.

Степаненко, О. Він переконував аргументами, захищав – без меча [Електронний ресурс] / О. Степаненко // Гельсінська ініціатива – XXI. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2015. – Режим доступу: <http://21.helsinki.org.ua/index.php?id=1436044794>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 10. 02. 2020.

31 січня

65 років від дня народження *Назар Марії Іванівни*
(31.01.1956) – *вчительки, письменниці.*

Назар Марія Іванівна народилась 31 січня 1956 року у с. Доброводи, що на Збаражчині. Після закінчення у 1972 році Доброводівської середньої школи, пішла працювати бібліотекарем у цю ж школу. У 1975 році вона вступила на філологічний факультет Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту, який закінчила у 1979 році. З цього ж року Марія Іванівна почала працювати в стінах рідної школи вчителем української мови та літератури.

З 1998 по 2017 рр. М. Назар викладала в Доброводівському районному комунальному технічному ліцеї. Її педагогічна діяльність належно оцінена державою, про що засвідчує висока нагорода – медаль ім. В. Сухомлинського, якої вона єдина удостоєна в нашому районі, «Відмінник освіти України», «Відмінник народної освіти УРСР», неодноразово отримувала Почесні грамоти Міністерства освіти України.

Свої вірші письменниця почала друкувати в періодиці з 1970-х років, зокрема друкувалась в журналі «Тернопіль», газетах «Вільне життя», «Західна Україна» районній газеті, літературно-мистецьких альманахах «Курінь», «Рушник», «Подільська толока», «Літературна Збаражчина», «Освітняська скриня».

Марія Іванівна Назар авторка збірок поезій: «Автографи одкровення» (2002), «Франкові зерна» (2006), «Підкова світла» (2007), «Думки без абзаців» (2008). Видала дві книги з краєзнавства: «Доброводи» (1997), «Село Доброводи у пам'ятниках» (2008); автор книг: «Слово про Бориса Харчука» (1991), «Слово про Осипа Роздольського» (2004).

Назар Марія Іванівна [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016 рік / Збараз. централіз. бібл. сист., метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська. – Збараж, 2015. – С. 23-28: фотогр.

Назар Марія Іванівна [Текст] // Література землі Збаразької: бібліогр. посіб., вип. 2. / Збараз. централіз. бібл. сист., метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин. – Збараж, 2005. – С.16, 36.

Петраш, Б. Назар Марія Іванівна [Текст]: [біогр.] / Б. Петраш // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Т. IV (додат.). А-Я. – Тернопіль, 2009. – С. 409.

Назар Марія [Текст] // Літературна Збаражчина : реком.-бібліогр. покажч. / Терноп. обл. від-ня Всеукр. громад. орг. «Укр. бібл. асоц.», Збараз. централіз. бібл. система; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред. Т. Кульпа; вступ. сл. П. Сороки. – Збараж; Тернопіль, 2017. – С. 124-133: фотогр.

З творчих доріг життя [Текст]: до 55-річчя від дня народж.: реком. бібліогр. посіб. / Збараз. централіз. бібл. сист., метод.-бібліогр. від.; уклад. В. Радовська. – Збараж, 2011. – 15 с.: фотогр.

Назар Марія Іванівна [Текст] // Подільська Толока: альм, вип. 10 / упоряд. З. Кіпибіда. – Тернопіль, 2014. – С. 90: фотогр.

Назар Марія Іванівна [Текст] // Подільська Толока: альм. / упоряд. З. Кіпибіда; ред. В. Барна. – Тернопіль, 2004. – С. 50-51: фотогр.

[Діти старшої групи "Ромашка" відвідали краєзнавчий музей села Доброводи. Марія Іванівна Назар цікаво провела майстер-клас на тему "Великодня писанка"] [Електронний ресурс] // Доброволівський дитячий садок «Малятко». – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: https://www.facebook.com/pg/Доброволівський-дитячий-садок-Малятко-165482961027907/posts/?ref=page_internal, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 17.02.2020.

Назар Марія Іванівна [Електронний ресурс] // Тернопільщина: регіон. інформ. портал. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://irp.te.ua/2013-01-17-14-29-31/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 17.02.2020.

2 лютого

100 років від дня народження *Піщенко Тетяни*

Микитівни (02.02.1921 – 03.01.2004) – *вчительки, письменниці.*

Піщенко Тетяна Микитівна, народилася на рівнинних просторах Полтавщини, на березі річки Псьол, 2 лютого 1921 року в селі Савинці, Миргородського району.

Перші дитячі вірші друкувались ще в газеті «Зміна». У голодні 1932-1933 рр. батько змушений був податися на заробітки на будівництво залізниці Нахичевань – Мінджевань, звідки з невідомих причин не повернувся. Родина вижила завдяки матері, яка брала в місцевій артіль скатерті, рушники, салфетки для вишивання за мізерну плату.

У 1939 році в числі інших молодих випускників приїхала в Західну Україну «підіймати освіту». Її Світова застала в Чернихівцях. Вижила завдяки Михайлу Мечнику, що дав притулок. Згодом і побрались. У 1944 році чоловіка мобілізували на фронт, звідки не повернувся. 22-річна вдова залишилась з маленькою дитиною на руках. Закінчила Кременецький педагогічний технікум і 33 роки вчителювала.

Проживала Тетяна Микитівна в с. Іванчани Збаразького району. Довго не насмілювалась винести свій поетичний доробок (сонети, вірші для дітей, віршовані оповідання, поеми, етюди, статті тощо) на читацький загал. Перша петична збірка «Полум'я веселки: Сонетарій» під редакцією Богдана Мельничука побачила світ у Тернополі в 1992 році завдяки племінниці авторки – Наталії Гураль, по чоловікові Радьо, яка й стала спонсором книжки.

Окремі видання:

- «Слів моїх намисто» (Тернопіль, 1994)
- «Пізні квіти» (Тернопіль, 1995)

- «Полум'я веселки» (Тернопіль, 1992)
- «Мандрівка у пори року» (Тернопіль, 1995)
- «Михайлик-літайлик» (Тернопіль, 1996)
- «Свято кохання» (Тернопіль, 1997)
- «Самоцвіти» (Збараж, 1997)
- «Трагедія казки душі» (Збараж, 1998)
- «Ми – діти України (Збараж, 1999)
- «Вороги народу (Збараж, 2000)

Померла письменниця в 2003 році в селі Іванчани Збараського району, де й похована.

Візерунки долі Тетяни Піщенко [Текст]: реком.-бібліогр. посіб. / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад. Т. Кульпа. – Збараж: [б. в.], 2014 – 14 с.

Піщенко Тетяна Микитівна [Текст] // Література землі Збараської.: бібліогр. покажчик / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від., упоряд. М. Дем'янюк. – Вип. 1.– Збараж, 1995. – С. 20: бібліогр.

Піщенко Тетяна Микитівна [Текст] // Література землі Збараської: бібліогр. посіб. / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Вип. 2. – Збараж, 2005. – С. 37-38.

Піщенко Тетяна Микитівна [Текст] // Письменники Збаражчини – дітям: реком. бібліогр. посіб. / Збараз. централіз. бібл. система; метод.-бібліогр. від.; уклад. Т. Кульпа. – Збараж, 2006. – С. 9-11.

Піщенко Тетяна [Текст]: [автобіогр., бібліогр.] // Літературна Збаражчина : реком.-бібліогр. покажч. / Терноп. обл. від-ня Всеукр. громад. орг. «Укр. бібл. асоц.», Збараз. централіз. бібл. система; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред. Т. Кульпа; вступ. сл. П. Сороки. – Збараж; Тернопіль, 2017. – С. 133-138: фотогр.

Піщенко Тетяна Микитівна [Електронний ресурс] // Тернопільщина: регіон. нформ. портал. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: <http://irp.te.ua/pishhenko-tetyana-my-ky-tivna/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 18.02.2020.

21 травня

90 років від дня народження *Олещука Ігоря Андрійовича* (21.05.1931) – інженера, громадсько-політичного діяча.

Олещук Ігор Андрійович народився 21 травня 1931 року в с. Чорний Ліс Збараського району Тернопільської області. Початкову освіту здобув у рідному селі, далі навчався у середній школі м. Збаража. Будучи учнем 10-го класу Збараської СШ № 1, у жовтні 1948 р. заарештований відділом військ НКВД за зв'язки зі збройним підпіллям, засуджений військовим трибуналом 22.11.1948 р. на 25 років позбавлення волі з відбуванням покарання у виправно-трудових таборах. Судовий термін відбував на шахтах Воркути. У 1954 р. урядова комісія переглянула його особову справу і зменшила термін покарання до 8-ми років. З врахуванням заліків, звільнили у грудні 1955 р., в Україну приїхав у 1956 р. Працював електриком на цукровому заводі «Поділля» (1956-1962 рр.), одночасно навчався заочно у Львівському політехнічному інституті по спеціальності «Електричні станції, сіті і мережі»; диплом захистив на «відмінно» у 1965 році.

У 1962 р. пішов працювати в Тернопільське «Обленерго» на посади диспетчера, інженера з режимів і керівника групи перспективного розвитку. З проголошенням незалежності включився в громадсько-політичну роботу для відродження Української держави. Був активним учасником Народного Руху.

У 1995 р. вийшов на пенсію, і від 1996 р. працював старшим науковим співробітником Історико-меморіального музею політичних в'язнів (відділ Тернопільського обласного краєзнавчого музею).

На громадських засадах виконав першу експозицію унікального музею, який заснований у колишніх камерах слідчого ізолятора КДБ. Проводив екскурсії, виступав з лекціями в школах, вузах, військових частинах, писав статті на теми боротьби українського народу за незалежність, порушував теми репресій. Організовував наукові конференції, виступав на радіо і телебаченні.

У 2000 році з істориком Василем Штокалом організували міжнародну конференцію, присвячену 50-річчю трагічної загибелі Головного Командира УПА, генерала-хорунжого Романа Шухевича. На конференції було виголошено 36 доповідей істориків із Тернополя, Львова, Києва, Донецька, також із США. За підсумками конференції видана книга «Роман Шухевич: постать на тлі доби воюючої України». Редактор і упорядник В. Штокало. – Тернопіль, 2005.

З 2001 по 2003 рр. був головою обласного товариства «Меморіал» імені В. Стуса. Організовував і керував реконструкцією могил Українських Січових Стрільців на Микулинецькому цвинтарі в м. Тернополі, а також будівництвом пам'ятної стели на фасаді будинку по вулиці Коперника, 1.

Ігор Олещук був заступником голови Тернопільської обласної організації Всеукраїнського товариства політв'язнів і репресованих, членом ради обласного товариства «Меморіал» імені В. Стуса, членом проводу Конгресу української інтелігенції. З липня 2003 р. на громадських засадах очолював комісію Тернопільської обласної ради з питань поновлення прав реабілітованих.

У 2001 р. видав книгу спогадів «Шлях до світанку», а в 2007 – путівник «Тернопільський історико-меморіальний музей політичних в'язнів», де є співавтором. Також у співавторстві з Володимиром Пукачем у 2007 р. видав ювілейну книгу до 100-річчя від дня народження Романа Шухевича «За свободу і соборність УПА» (Тернопіль: Новий колір, 2007). Ігор Олещук з 1996 р. був відповідальним за збір матеріалів із районів області та організатором видання Книг

пам'яті Тернопільської області «Реабілітовані історією». На сьогодні видані Книги пам'яті по всіх 17-ти районах області.

У 2006 р. за значний особистий внесок у збереженні і популяризації історико-культурної спадщини України, розвиток музейної справи, Указом Президента України Олещук Ігор Андрійович нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня. У січні 2007 року прийнятий в Національну спілку журналістів України. 1 грудня 2009 р. Указом Президента України за значний особистий внесок у соціально-економічний, науково-технічний і культурний розвиток України нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня. У 2012 році Ігор Олещук нагороджений дипломом лауреата обласної премії ім. Ярослава Стецька за книгу «Шлях до прозріння» (Тернопіль: Джура, 2011. – 328 с.) і за вагомий особистий внесок у розвиток журналістики та публіцистики.

Княжик, О. «Дорогою з Воркути заїхав у Москву, сховався у Третьяковську галерею. Із Києва – у Канів, на могилу Тараса Шевченка» [Текст]: [до 88-річчя від дня народж. Ігоря Олещука] / О. Княжик // Країна. – 2019. – № 42(495). – С.40-43: фотогр.

80 років від дня народження Олещука Ігоря Андрійовича [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2011 рік / укл. Н. Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2010. – С.18.

Головин, Б. Олещук Ігор Андрійович [Текст] / Б. Головин // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2005. – Т. 2.: К-О. – С. 666-667.

Ігор Олещук громадський діяч [Текст]: експрес-інформація / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; укл. В. Радовська. – Збараж: [б.в.], 2011.

Олещук Ігор Андрійович [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016 рік / укл. Н.Сенчишин, ред. Т. Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2015. – С.28-30: фотогр.

Олещук Ігор [Текст] // Землі Збаразької славетні імена: реком. біобібліогр. покажч. / Збараж. централіз. бібл. система, центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, Т. Кульпа, Л. Буряк; ред.

Т. Кульпа; вступ. сл. Б. Будзана. – Збараж, 2019. – С. 116-119: фотогр.

До свята тернополяни отримали від Президента державні нагороди і відзнаки [Електронний ресурс]: старший науковий співробітник Тернопільського історико-меморіального музею політв'язнів та репресованих Ігор Олещук отримав довічну державну іменну стипендію // 7 Днів-Україна. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2014. – Режим доступу: <http://7days-ua.com/news/do-svyata-ternopoliany-otrymaly-vid-prezydenta-imennu-stypendiyu-i-derzhavni-nahorody/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 20. 02. 2020.

Ігор Олещук [Електронний ресурс] // Тернопільська обласна бібліотека для дітей. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], [?]. – Режим доступу: <http://odb.te.ua/?menu=info&id=932>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 20. 02. 2020.

Муц, Г. «Для своєї долі вибрав сурми волі»: життява історія розвідника-інформатора «Грушки» зі Збаразщини [Електронний ресурс] / Г. Муц // Погляд. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2017. – Режим доступу: <https://poglyad.te.ua/podii/dlya-svoyeyi-doli-vybrav-surmy-voli-zhyttyeva-istoriya-rozvidnyka-informatora-grushky-zi-zbarazshhyny.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 20. 02. 2020.

Олещук Ігор Андрійович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Олещук_Ігор_Андрійович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 20. 02. 2020.

Уніят, В. 85 весен тернополянина Ігоря Олещука [Електронний ресурс] / В. Уніят // Тернопіль вечірній. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: <http://t-v.te.ua/osobistosti/85-vesen-igorya-oleshuka/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 20. 02. 2020.

Ювілей відзначає відомий тернопільський політв'язень [Електронний ресурс] // Тернополяни. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: <https://ternopoliany.te.ua/zhittya/14538-yuvilei-vidznachaie-vidomyi-ternopilskyi-polityv-iazen>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 20. 02. 2020.

21 травня

85 років від дня народження *Сливки Романа Михайловича* (15.06.1936) – *церковного і громадського діяча.*

Сливка Роман Михайлович народився 15 червня 1936 року в м. Хоросткові Гусятинського району. Служив дяком і регентом церковного хору в храмі в м. Читі (нині РФ), де з 1951 року відбував заслання з батьками. У 1959-1960 рр. навчався в Ставропольській (нині РФ), а в 1960-1963 рр. – Одеській духовних семінаріях. У 1967 році закінчив духовну академію в м. Ленінграді (нині м. Санкт-Петербург), у 1970 р. – духовну аспірантуру в м. Москві (обидві РФ). Кандидат богословських наук (1967). Одночасно працював референтом в іноземному відділі Відділу зовнішніх церковних відносин (м. Москва).

З 1971 р. – священник у с. Яблуневі Гусятинського району, з 1973 р. – настоятель Свято-Михайлівського храму в м. Збаражжі, благочинний Збаразького району. З 1991 року – ректор Тернопільської духовної семінарії (з 1998 року цей навчальний заклад був розташований у м. Збаражжі). Отець Роман Сливка – Митрофорний протоієрей Української православної церкви Київського патріархату, депутат Тернопільської обласної ради 3-х скликань (з 1998 р.), член редакційної колегії «Тернопільського енциклопедичного словника», ініціатор будівництва храму Покрови Богородиці в м. Збаражжі.

75 років від дня народження Сливки Романа Михайловича
[Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2011 рік / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2010. – С. 19.

Дем'янова, І. Сливка Роман Михайлович [Текст] / І.Дем'янова // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль, 2008. – Т. 3. П-Я. – С. 287: фотогр.

Сливка Роман Михайлович [Текст] // Видатні люди Збаражчини : інформ. дов. / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; упоряд. Т. Кульпа. – Збараж, 2013. – С. 65.

Сливка Роман [Текст] // Збараж: події, дати, імена: реком. бібліогр. посіб. / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. В. Радовська, Н. Сенчишин ; ред.: Т. Кульпа, О. Раскіна. – Тернопіль, 2013. – С. 59-60: фотогр.

80 років від дня народження Сливки Романа Михайловича – церковного і громадського діяча [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016 рік / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Н. Сенчишин ; ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2015. – С. 30-31: фотогр.

Сливка Роман [Текст] // Землі Збаразької славетні імена: реком. біобібліогр. покажч. / Збараж. централіз. бібл. система, центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, Т. Кульпа, Л. Буряк; ред. Т. Кульпа; вступ. сл. Б. Будзана. – Збараж, 2019. – С. 19-20: фотогр.

Гонтарук, В. Сливка Роман Михайлович [Електронний ресурс] / В. Гонтарук // facebook: гр. «Збараж вчора і сьогодні». – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2018. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/groups/579896472357767/permalink/580040435676704/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 20. 02. 2020.

22 червня

40 років від дня народження *Притули Сергія Дмитровича* (22.06.1981) – *українського телеведучого, актора, волонтера, громадського діяча.*

Притула Сергій народився 22 червня 1981 року у місті Збараж, Тернопільської області. У 1997 р. посів друге місце на захисті наукових робіт у Малій академії наук України. Школу закінчив із золотою медаллю. Вищу освіту здобув Тернопільському національному економічному університеті. Паралельно з навчанням грав у КВК, брав участь у конкурсах художньої самодіяльності.

У 1998 р. пройшов кастинг на посаду радіоведучого «Радіо Тернопіль 106.1 FM». У 2000-2001 рр. – навчався в Лондоні в одному з коледжів. Згодом, розчарувавшись у навчанні, почав працювати, Сергій працював у Лондоні за різними професіями: від будівельника і вантажника до офіціанта та помічника кухаря.

Повернувшись до Тернополя, обіймав посаду студентського декана свого ВНЗ і відновив роботу на «Радіо Тернопіль». У 2002 р. захистив диплом і лишився працювати на посаді директора Центру молодіжних ініціатив, навчався в магістратурі. Попри це, активно займався промо-акціями, організацією концертів, гастролював з командами КВК Україною.

У 2004 р. пройшов кастинг на посаду ведучого програми «Було ваше, стало наше» і незабаром з'явився в ефірі одного з загальнонаціональних каналів. Отримавши запрошення від столичної радіостанції «Music-радіо», у листопаді 2005 року переїхав до Києва і розпочав роботу в ефірі. У 2006-2009 рр. – Сергій працював резидентом «Comedy Club UA», брав участь у щотижневих вечірках і телезйомках. Паралельно з роботою на Новому каналі Сергій працював над радіопроєктами на радіо: «Вишнева 20-ка» на Люкс FM, і «Файна Юкрайна» на Наше радіо. 2008 рік – разом зі своїм колегою по Камеді клуб Педаном та Ольгою Фреймут очолив ранковий ефір Нового каналу – стає ведучим телешоу «Підйом». Працював над шоу до 27 травня 2011 року. З 2008 по 2010 рік був актором,

автором і співпродюсером скетч-шоу «Файна Юкрайна» на Новому каналі.

Ведучий гумористичного шоу «Вар'яти». Проект з'явився 2009 року, перший виступ пройшов 28 травня 2010-го у Тернополі під назвою «Перше україномовне гумор-шоу Вар'яти». З 2012 року Притула є креативним продюсером розважального телешоу «Хто зверху?» та його постійним ведучим. З лютого 2017 року є постійним ведучим українського національного відбору на пісенний конкурс «Євробачення». Восени 2018 року став ведучим телепроекту «Нові лідери» на телеканалі ICTV.

Від початку російсько-української війни – активний волонтер, збирає матеріальну допомогу від небайдужих громадян і доставляє її українським військовикам. Разом із телеведучим Геннадієм Попенком не раз відвідував з цією метою прифронтові зони. Щотижня з початку 2014 року Сергій збирає в холі Нового каналу речі (одяг, продукти тощо) для допомоги учасникам ООС. На грошові пожертви Притула купував для військових потреб автомобілі, ліки, прилади нічного бачення та іншу військову оптику. Частину грошей, зароблених виступами, Сергій теж витрачає на допомогу армії. В Тернополі Сергій утримує реабілітаційний центр для постраждалих від війни.

За свою волонтерську діяльність Сергій у 2016-му році був нагороджений орденом «Народний Герой».

Притула організовує також збір книжок для дітей, до Дня святого Миколая в грудні 2015 року першу частину книг було надіслано до маленьких жителів окупованого Криму – 100 примірників. Сергій хоче, щоб діти читали українською і не забували мови. Для цього він працює над створенням ресурсу для накопичення заявок з Криму і постачання літератури до окупованого півострова.

01.06 2018 р. Притулі Сергію Дмитровичу присвоєно звання «Почесний громадянин Збаража».

5 грудня 2019 р. волонтер і телеведучий Сергій Притула отримав орден «За заслуги» III ступеня «за громадянську мужність, вагомий особистий внесок у розвиток

волонтерського руху, зміцнення обороноздатності та безпеки української держави, активну благодійну та гуманістичну діяльність».

Івахів, О. Притула Сергій Дмитрович [Текст] / О. Івахів // Тернопільський Енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2009. – Т. 4 (додат.). А. – Я. – С. 485: фотогр.

Притула Сергій [Текст] // Землі Збаразької славетні імена: реком. біобібліогр. покажч. / Збараз. централіз. бібл. система, центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, Т. Кульпа, Л. Буряк; ред. Т. Кульпа; вступ. сл. Б. Будзана. – Збараж, 2019. – С. 131-133: фотогр.

Притула Сергій Дмитрович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Притула_Сергій_Дмитрович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 21. 02. 2020.

Притула Сергій Дмитрович [Електронний ресурс] // Є Україна. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: <https://www.ednist.info/dossier/452>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 21. 02. 2020.

Притула Сергій Дмитрович [Електронний ресурс] // Тернопільщина: регіон. нформ. портал. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: <http://irp.te.ua/prytula-sergij-dmy-trovy-ch-televeduchy-j-aktor-avtor-i-spivproduser/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 21.02.2020.

Сергій Притула за рік зібрав для армії понад 5,3 млн. грн. (ФОТО) [Електронний ресурс] // Галас. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://galas.te.ua/2020/01/sergij-prytula-za-rik-zibrav-dlya-armii/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 21.02.2020.

Сергія Притулу нагородили орденом «За заслуги» [Електронний ресурс] // НОВА Тернопільська газета. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: <http://nova.te.ua/statti/sergiya-prytulu-nagorodyly-ordenom-za-zaslugy/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 04. 02. 2020.

Хто такий Сергій Притула ? [Електронний ресурс] // OPINION UA. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: <https://opinionua.com/2019/04/10/xto-takij-sergij-pritula/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 21.02.2020.

15 серпня

85 років від дня народження *Залеського Антіна Миколайовича* (15.08.1936 – 09.02.1989) – *вченого-мовознавця.*

Залеський Антін Миколайович народився 15 серпня 1936 року у селі Доброводи Збаразького району Тернопільської області у родині коваля. Малий Антін дуже любив читати. У 1943 році пішов до першого класу Доброводівської семирічки, де вивчав письмо-каліграфію, російську мову, читання, арифметику, а згодом і українську мову. У 1950 році закінчив семирічку з похвальним листом.

У 1959 р. Антін Залеський закінчив Львівський університет та був скерований на роботу у відділ української філології Інституту суспільних наук у Львові, де пропрацював до 1963 р. З 1966 р. по 1968 р. навчався в аспірантурі в Інституті мовознавства у Києві, тут же у 1969 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Вокалізми південно-західних говорів української мови». На цей період також припадає його активна діяльність із науково-теоретичним журналом «Мовознавство», що виходить за підтримки органу відділу літератури, мови та мистецтва Академії наук УРСР. Друкуються його статті з лінгвістичної географії. З 1974 р. поєднує роботу викладача у Київського університету ім. Т. Шевченка та старшого наукового співробітника відділу

діалектології Інституту мовознавства, де працював до кінця життя.

Коло наукових зацікавлень Антіна Миколайовича надзвичайно широке, про що свідчать понад сто наукових розвідок у галузі теоретичної й описової фонетики та фонології, діалектології й історії української мови, теорії та практики лінгвогеографії. Під його керівництвом укладено збірник текстів «Говори української мови» (Київ, 1977). Він є автором низки карт до «Атласу української мови» (Київ, 1984–2001, т. 1–3) та «Общеславянского лингвистического атласа. Серия фонетико-грамматическая» (Вып. 2а: Рефлексы*ѣ. Москва, 1990). «Антін Миколайович посів почесне місце в системі національної філологічної науки. Але партійні органи і служба держбезпеки створили йому перепону в науковому й адміністративному зростанні. Він не вступив у КПРС і не піддався настирливим пропозиціям спецслужб на співробітництво, – переконаний автор книги «У пошуках краси: тривоги і роздуми» професор Олег Шаблій. – Особливо вони занепокоїлись, коли А. Залеський підготував докторську дисертацію на порівняно нову фундаментальну тему в національній лінгвістиці – вокалізація в українській мові». Олег Іванович вважає, що саме текст докторської дисертації став основною причиною смерті мовознавця. Це припущення вчений пояснює кількома дивними обставинами: Залеський раптово помирає, коли робота повністю готова, а підготовлена докторська зникає і досі немає жодного згадування про це фундаментальне дослідження.

9 лютого 1989 року на 63-му році життя перестало битись ще одне невтомне серце. Усе своє життя Антон Миколайович працював у філологічній галузі. Його спадщина і до сьогодні не є досліджена, хоча нею цікавляться не тільки національні дослідники, але й американці. Саме вони вперше заговорили про Антона Залеського після його смерті, як про світоча української культури.

80 років від дня народження Залеського Антона Миколайовича
[Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016

рік / Збараз. централіз. бібл. система, метод.- бібліогр. від; уклад. Н. Сенчишин, В. Радовська; ред. Т. Кульпа – Збараж, 2015. – С. 31-32.

Гуцал, П. Залеський Антін Миколайович – вчений-мовознавець [Текст]: [біогр.] / П. Гуцал // Тернопільський Енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2004. – Т. 1. А. – Й. – С. 602: фотогр.

Залеський Антін Миколайович [Текст] // Видатні люди Збаражчини : інформ. дов. / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад. Т. Кульпа. – Збараж, 2013. – С.28-29.

Залеський Антін [Текст] // Землі Збараської славетні імена: реком. біобібліогр. покажч. / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від. ; уклад.: Н. Сенчишин, Т. Кульпа, Л. Буряк. – Збараж, 2019. – С. 140-144.

Світоч української мови: Антін Залеський [Текст]: бібліогр. дов. / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; підгот. Т. Кульпа. – Збараж, 2013.

Світоч української мови: Антін Залеський [Текст]: бібліогр. дов. / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; підгот. Т. Кульпа. – Збараж, 2008.

Скляренко, В. Залеський Антін Миколайович – український мовознавець, словіст [Текст] / В. Скляренко // Українська мова: енцикл. – Київ, 2000. – А-Я. – С. 177.

Залеський Антін [Текст] // Скарбниця талантів землі Доброводівської: реком. бібліогр. посіб. / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від. ; уклад.: Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2019. – С. 15-18.

Воронич, Г. Залеський Антін Миколайович [Електронний ресурс] / Г. Воронич, М. Железняк // Енциклопедія сучасної України. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2010. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=14732, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 21. 02. 2020.

Грещук, В. Мені його не вистачає досі [Електронний ресурс] / Г. Воронич, М. Железняк // ПОСТАТІ PERSONALITIES. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2018. – Режим доступу: [file:///C:/Users/Bibliomist/Downloads/3789-11004-1-PB%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Bibliomist/Downloads/3789-11004-1-PB%20(3).pdf), вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 21. 02. 2020.

Залеський Антон Миколайович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

Залеський Антон Миколайович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 21. 02. 2020.

Торував дорогу рідному слову [Електронний ресурс]: до 80-річчя від дня народж. А. М. Залеського // Каменяр. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: <https://kameniar.lnu.edu.ua/?p=5483>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 21. 02. 2020.

15 серпня

75 років від дня народження *Залеського Андрія Івановича* (15.08.1946 – 02.11.2019) – *краєзнавця, письменника, військовика.*

Залеський Андрій Іванович народився 15 серпня 1946 року в селі Доброводи на Тернопіллі. Там же і закінчив середню школу. В 1964-1965 рр. працював слюсарем-монтажником на будівництві Збарзького цукрового заводу.

В 1965 році призваний в ряди Збройних сил. Відслужив два роки строкової служби. Поступив на загальновійськовий факультет Санкт-Петербурзького вищого військового училища. Після закінчення проходив офіцерську службу на різних військових посадах. В 1991 році звільнився в запас. Працював інспектором, старшим інспектором по режиму і охороні в Київському науково-дослідному інституті електрозварки Академії наук України, пізніше – командиром спецпідрозділу державної служби охорони Залізничного району міста Києва. В 1995 році, за сімейними обставинами переїхав на проживання в село Шимкіці Збарзького району. Деякий час працював в агротоваристві «Калина».

Андрій Залеський офіцер у відставці, військовий пенсіонер. Член Української народної партії, депутат Збарзької районної ради V скликання. Член Національної

спілки журналістів України, публіцист, автор книг «Село на кордоні Волині», «Стежками людської долі», «Петро Олійник – життя і боротьба», «На службі у військах правопорядку», «На порозі рідного дому», автор ряду публікацій в засобах масової інформації.

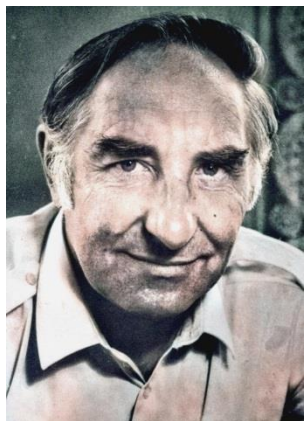
Помер А. І. Залеський 3 листопада 2019 року.

Залеський Андрій [Текст] // Землі Збараської славетні імена / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від. ; уклад.: Н. Сенчишин, Т. Кульпа, Л. Буряк. – Збараж, 2019. – С. 213-215.

Залеський Андрій [Текст] // Скарбниця талантів землі Доброводівської: реком. бібліогр. посіб. / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від. ; уклад.: Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2019. – С. 14.

13 вересня

90 років від дня народження *Харчука Бориса Микитовича* (13.09.1931 – 16.01.1988) – письменника.

Харчук Борис Микитович народився 13 вересня 1931 року в селі Лози (нині Збараського району Тернопільської області) в селянській родині. Навчався в Учителському інституті у Кременці, де одним із його педагогів був Андрієвський В. П. В 1954 році закінчив Полтавський педагогічний інститут та Вищі літературні курси в Москві при Літінституті ім. Горького. Працював спочатку журналістом, потім був завідувачем преси ЦК ЛКСМ, першим редактором дитячого

журналу «Малютко». З 1958 року – член Спілки письменників СРСР, з 1960-их – на творчій роботі.

Автор романів: «Волинь» (у чотирьох томах, 1959-1965 рр.; друга редакція 1988), «Місяць над майданом» (1970; друга назва «Майдан»), «Хліб насущний» (1976), «Кревняки» (1984), повістей; оповідань: «Йосип з гроша здачі» (1957), «З роздоріжжя» (1958), «Станція «Настуся» (1965), «Закам'янілий вогонь» (1966), «Зазимки і весни» (1967), «Неслава» (1968), «Горохове чудо» (1969), «Помста» (1970), «Материнська любов» (1972), «Школа» (1979), «Невловиме літо» (1981), «Облава» (1981), «Подорож до зобра» (1986).

Твори Бориса Харчука перекладені багатьма мовами світу, у тому числі російською, білоруською, вірменською, таджицькою, англійською, іспанською та німецькою. Твори, котрі не могли з'явитися за життя автора і були опубліковані після «перебудови»: роман «Межі і безмежжя» (написаний 1966), повісті «Українські ночі» (1988) та «Мертвий час» (1987), начерки роману «Плач ненародженої душі» (1980-ті роки), оповідання й новели.

Борис Микитович жив у Києві. Помер 16 січня 1988 року. Похований на Міському кладовищі «Берківці».

В одному з його щоденникових записів є такі слова: "Я приречений померти вічним життям і жити вічною смертю". Цей оксюморон цілком виправданий, адже тоталітарна комуністична система, метою якої було нещадне нищення національної культури, не могла допустити, аби хтось мовив слово наперекір. Тим паче, коли це було слово письменника, яке "не просто заявило про своє воскресіння: воно довело на повен голос, що не підвладне ні русифікації, ні полонізації, ні онімечуванню, ні мадяризації, що воно велике слово великого народу".

Борис Харчук український письменник [Текст] // Репресовані письменники Тернопільщини: бібліогр. покажч. – Тернопіль, 2000. – С. 45-47.

Василишин, О. Борис Харчук [Текст] / О. Василишин // Літературна Збаражчина / упор.: В. Гриб, В. Кравчук. – Збараж, 1996. – С. 104-113.

Великий співець Волині (75 р. від дня народж. Б. Харчука) [Текст]: реком.-бібліогр. покажч. / Збараз. центр. бібл. систем., метод.-бібліогр. від; уклад. Н. Сенчишин, Т. Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2006. – 15 с. – (Ім'я в літературі).

Горить його свіча у слові (80 р. від дня народж. Б. Харчука) [Текст]: реком.-бібліогр. посіб. / Збараз. центр. бібл. систем., метод.-бібліогр. від; уклад. Н. Сенчишин, Т. Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2011. – 19 с. – (Ім'я в літературі).

До 70-річчя від дня народження Б. Харчука [Текст] // Література про Тернопільську область за 2000-2004 роки: бібліогр. покажч. / уклад. А. Ленчишин. – Тернопіль, 2011. – С. 293-294.

Панчук, І. Харчук Борис (13.09.1931–16.01.1988) [Текст] / І. Панчук // Панчук, І. Тернопільщина в іменах: довідник / І. Панчук. – Тернопіль, 2006. – С. 170.

Сенчишин, Н. 80 років від дня народження Бориса Микитовича Харчука (13.09.1931 – 16.01.1988) – українського письменника [Текст] / Н. Сенчишин // Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2011 рік: бібліогр. покажч. – Тернопіль, 2010. – С. 90-93.

Харчук Б. М. [Текст] // Письменники Збаражчини – дітям: реком. бібліогр. покаж. / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; упоряд. Т. Кульпа. – Збараж, 2006. – С. 13-14.

Харчук Борис [Текст] // Літературна Збаражчина : реком.-бібліогр. покажч. / Терноп. обл. від-ня Всеукр. громад. орг. «Укр. бібл. асоц.», Збараз. централіз. бібл. система; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред.: Т. Кульпа; вступ. сл. П. Сороки. – Збараж; Тернопіль, 2017. – С. 173-189: фотогр.

Харчук Борис Микитович [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016 рік / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська. – Збараж, 2015. – С. 33-40.

Харчук Борис Микитович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/-Харчук_Борис_Микитович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 24. 02. 2020.

Харчук Борис Микитович: життєвий та творчий шлях, біографічні статті [Електронний ресурс] // УкрЛіб. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], [?]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/author.php?id=114>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 24. 02. 2020.

Харчук Борис Микитович [Електронний ресурс] // Тернопільщина: регіон. нформ. портал. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2017. – Режим доступу: <http://irp.te.ua/harchuk-bory-s-my-ky-tovy-ch/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 24.02.2020.

Харчук Борис Микитович (1931-1988) [Електронний ресурс] // Навчальні матеріали онлайн. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], [?]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/71051/literatura/boris_harchuk_1931-1988, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 24.02.2020.

Харчук Борис [Електронний ресурс] // Тернопільська обласна бібліотека для молоді. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], [?]. – Режим доступу: <https://tobm.org.ua/kharchuk-borys/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 24. 02. 2020.

30 жовтня

65 років від дня народження *Чоловічка Ореста Андрійовича* (30.10.1956) – письменника-гумориста.

Чоловічок Орест Андрійович народився 30 жовтня 1956 року в с. Охримівці Збаразького району Тернопільської області. Закінчив Тернопільське професійно-технічне училище № 21, працює в ТЗОВ «Домобудівник».

Мабуть, кожному авторові запам'ятовуються його перші опубліковані рядки. Для Ореста Чоловічка ця подія тісно пов'язана з газетою «Вільне життя», в якій він уперше побачив

надрукованою своєю гумореску. Прагнення досягти справжньої поетичної майстерності привело автора в літературну студію Бориса Демківа. Згодом видав і першу збірку.

Автор збірок гуморесок «Бігме не брешу» (1996) та «Охріміві шпички» (2013). У 2000 році зайняв друге місце у конкурсі «Тернопілля сміється». Дипломант III Міжрегіонального фестивалю-конкурсу гумору і сатири «Грицева шкільна наука» (2012).

Лауреат V Всеукраїнського фестивалю-конкурсу гумору і сатири ім. Павла Глазового (2012). У 2013 році Орест Чоловічок представляв Тернопільщину на Всеукраїнському святі сатири та гумору «І я знов живий, світ оглядаю», яке проходило на батьківщині Степана Руданського – у м. Калинівка на Вінниччині. Лауреат Нобельської премії (2013, с. Нобель Рівненської обл.).

Теми для своїх гуморесок Орест Чоловічок завжди бере із життя. Не любить обігрувати анекдоти, наділений даром помічати комічне всюди – у сказаній фразі, в тій чи іншій життєвій ситуації. Почуте, побачене згодом відтворюється на папері.

Орест Чоловічок [Текст]: [біогр.] // Літературна Збаражчина / упоряд.: В. Гриб, В. Кравчук. – Збараж, 1996. – С. 208.

Орест Чоловічок [Текст]: [біогр.] // Подільська толока: альм. / упоряд. З. Кіпибіда. – Вип. 10. – Тернопіль, 2014. – С. 225: фотогр.

Чоловічок Орест [Текст]: [біогр., бібліогр.] // Література землі Збараської: бібліогр. посіб. / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред. Т. Кульпа. – Вип. 3. – Збараж, 2016. – С. 50-51: фотогр.

Чоловічок Орест [Текст] // Літературна Збаражчина : реком.-бібліогр. покажч. / Терноп. обл. від-ня Всеукр. громад. орг. «Укр. бібл. асоц.», Збараз. централіз. бібл. система; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред. Т. Кульпа; вступ. сл. П. Сороки. – Збараж; Тернопіль, 2017. – С. 193-195: фотогр.

В Копиченнях відбувся фестиваль гумору [Електронний ресурс]: [другу премію у номінації «Авторський гумор» отримав Орест

Чоловічок з Тернополя] // Вільне життя. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: <http://vilne.org.ua/2016/05/v-kopychyntsyah-vidbuvsya-festyval-gumo/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 24.02.2020.

Моргун, О. На ювілеї села Охримівці лунали оперні арії [Електронний ресурс]: [Розділити радість з односельцями завітав уродженець села, поет-гуморист Орест Чоловічок...] / О. Моргун // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2013/08/09/na-yuvileji-sela-ohrymivtsi-lunaly-operni-ariji/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 24.02.2020.

Омелько, Н. Зустріч з письменниками Тернопілля [Електронний ресурс]: [... щирим сміхом сприйняла аудиторія гуморески Ореста Чоловічка] / Н. Омелько // Бібліотечний блог Підгасчини. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2014. – Режим доступу: <http://pidgbibl.blogspot.com/2014/05/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 24.02.2020.

Чоловічок Орест Андрійович [Електронний ресурс] // Тернопільщина: регіон. нформ. портал. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: <http://irp.te.ua/cholovichok-orest-andrijoyv-ch/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 24.02.2020.

4 листопада

105 років від дня народження *Клячківського Дмитра-Романа Семеновича* (04.11.1911 – 12.02.1945)
– *діяча ОУН, першого головнокомандувача УПА.*

Клячківський Дмитро Семенович народився 4 листопада 1911 р. у містечку Збараж на Тернопіллі. Його батько Семен Клячківський у період Першої світової війни воював у лавах Легіону Українських січових стрільців, в 1919 р. помер від тифу.

У 1932 р. він закінчив Станіславську гімназію. Попри успіхи у навчанні, його звітди виключали за «націоналістичну діяльність». Впродовж 1934-1935 рр. здобув військовий досвід під час служби в польській армії. Згодом працював в кооперативних установах Галичини. В цей час він бере активну участь у діяльності «Сокола», стає старшиною його Збараського осередку, вступає до Організації українських націоналістів.

В 1937 р. його заарештовує польська поліція за приналежність до організації. Відомо, що він «принципово не бажав розмовляти польською мовою», хоча тоді вона була державною.

У 1940 р. стає провідником Юнацтва Станіславського обласного проводу ОУН. В січні 1941 р. Дмитро Клячківський опинився на лаві підсудних на інспірованому НКВС сумнозвісному політичному «Процесі 59». Вищу міру покарання – розстріл, Клячківському було замінено на 10 років ув'язнення.

У липні 1941 р. під час наближення фронту Клячківський зумів організувати втечу з радянської Бердичівської в'язниці. На початку 1942 р. він під псевдо «Охрім» очолює Крайовий провід ОУН(б) на Волині та Поліссі. У квітні–травні 1943 р. під проводом Дмитра Клячківського на Волині формується УПА. Командир запровадив чітку структуру УПА (поділ на курені, сотні, чоти) та його запілля. Вже в липні 1943 р. під його керівництвом опинилося кілька тисяч боївкарів. Клячківський спрямовує зусилля на об'єднання і консолідацію повстанського руху. До УПА долучаються підрозділи Фронту української революції (ФУР), УНРА (збройні формування Бульби-Боровця), мельниківської ОУН і «вільних козаків».

Під вмілим керівництвом Клячківського УПА стала боєздатним військовим формуванням. Тільки восени 1943 р.

повстанські підрозділи, які знаходились у підпорядкуванні Савура, провели 47 боїв та 125 сутічок з нацистами. З приходом більшовиків розгортається масштабне збройне протистояння УПА з радянськими військами.

Відтак головним завданням карально-репресивних органів стало виявлення і ліквідація очільників українського визвольного руху з метою дезорганізації національного підпілля.

Незважаючи на потужну агентурну мережу енкаведисти довгий час не могли вийти на слід невловимого «Клима Савура». Врешті приблизне місце перебування Клячківського – Оржівські хутори (на північ від Рівного) було встановлено в ході допитів захопленого командира Західної військової округи УПА-Північ Юрія Стельмашука («Рудого»). Операцією зі знищення «Клима Савура» керував особисто заступник наркома внутрішніх справ УРСР Тимофій Строкач.

10 лютого 1945 р. район, у центрі якого знаходились села Оржів, Грабів, Покоси, Суськ, Бровники було оточено силами 20 і 24 стрілецьких бригад ВВ НКВД, залучено також Клеванські райвідділи НКВД і НКГБ та організовані ними спецгрупи (загальна чисельність до 5 тис солдатів). Першого дня було розбито боївку «Узбека», який очолював особисту охорону командира, вбито до 70 повстанців, але «Савура» не захопили.

Пошуки продовжились. 12 лютого в лісовому масиві на північний схід від хутора Оржів розвідувально-пошукова група вийшла на слід трьох озброєних незнайомців. На пропозицію скласти зброю підпільники відповіли вогнем і всі троє були вбиті. Як з'ясувалось серед вбитих був головнокомандуючий УПА «Клим Савур». Точне місце його поховання невідоме й досі.

Дмитро Клячківський [Текст] // Визначні постаті Тернопілля: біогр. зб. / упоряд. О. Г. Бенч, В. М. Троян. – Київ, 2003. – С.89-90.

Клим Савур: легендарний командувач УПА [Текст]: інформ. дов. / Збараз. центр. бібл. систем., метод.-бібліогр. від; уклад. Л. Буряк; ред. Т. Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2016. – 20 с.

Ленартович, Б. Дмитро Клячківський – «Клим Савур» [Текст] / Б. Ленартович // Тернопілля'95: регіональний річник. – Тернопіль, 1995. – С. 169-172: фотогр.

Олещук, І. Клячківський Дмитро-Роман Семенович [Текст]: [біографія] / І. Олещук, М. Ханас // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль, 2005. – Т. 2: К-О. – С. 92: фотогр.

Веденєєв, Д. В. Клячківський Дмитро-Роман Семенович [Текст] / Д. В. Веденєєв // Енциклопедія сучасної України: у 30 т / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.]; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. – Київ, 2013. – Т. 13: Киї – Кок. – С. 369.

Лисенко О. Є. Клячківський Роман-Дмитро [Текст] / О. Є. Лисенко // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) [та ін.]; Інститут історії України НАН України. – Київ, 2007. – Т. 4: Ка – Ком. – С. 357. – 528 с. : іл.

Веденєєв, Д. Пастка для «Щура» 4 листопада одному з засновників УПА Дмитрові Клячківському виповнилося 95 років [Електронний ресурс] / Д. Веденєєв, Ю. Шаповал // ZN,UA. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2006. – Режим доступу: https://dt.ua/SOCIETY/pastka_dlya_schura_4_listopada_odnomu_z_zasnovnikiv_upa_dmitrovi_klyachkivskomu_vipovnilosya_95_roki.html, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 24. 02. 2020.

Клячківський Дмитро Семенович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Клячківський_Дмитро_Семенович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 24. 02. 2020.

Мельник, С. Будівничий УПА Клим Савур (Дмитро Клячківський) і Бердичів [Електронний ресурс]: [біогр] / С. Мельник // Бердичівський погляд. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2018. – Режим доступу: http://berdpo.info/news/-kraeznavstvo/budivnichiy_upa_klim_savur_dmitro_klyachkivskiy_i_berdichiv-id11886.html, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 24. 02. 2020.

Сурмик, Б. Найвизначніший конспіратор епохи [Електронний ресурс] / Б. Сурмик // Під прицілом. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <https://p-p.com.ua/news/21643/>,

вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 24. 02. 2020.

Як загинув і де похований Клим Савур [Електронний ресурс] // ОУН-УПА. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], [2001?]. – Режим доступу: <http://oun-upa.national.org.ua/personalities/savur.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 24. 02. 2020.

24 листопада

130 років від дня народження *Музички Андрія Васильовича* (24.11. (06.12) 1886 – 18.09.1966) – *літературознавця, педагога.*

Музичка Андрій Васильович народився 24 листопада 1886 р. в с. Доброводи, нині Збаразького району. Навчався в гімназії в Тернополі, випускні іспити склав у Львові в 1907 р. Надалі студював філологію у Львівському університеті. Заарештований у липні 1910 р. за участь у студентському виступі й з університету виключений. Завершував вищі студії в Чернівцях. Рік працював в українській приватній гімназії в Чорткові. Від 1912 р. викладав українську і класичні мови в українській академічній гімназії у Львові, а з наступного року – в українській гімназії в Тернополі. В 1914 р. став доктором філософії. Від липня 1917 р. до березня 1918 р. проживав у зайнятому російськими військами Збаражі, був секретарем повітового комісаріату. Один з організаторів Листопадового чину 1918 р. у Тернополі. В грудні обраний від міста делегатом УНРади ЗУНР, брав участь в її засіданнях у Станіславові (нині Івано-Франківськ). Разом з УГА перейшов в липні 1919 р. на Велику Україну. В лютому 1920 р. очолив ревком ЧУГА, потім був його секретарем.

Залишився в радянській Україні. Викладав в Одесі в ІНО (нині університет), від 1925 р. – його професор. Був діяльним членом Одеської комісії краєзнавства. Брав участь у Всеукраїнській конференції для підготовки проекту нового українського правопису, що відбулася в травні – червні 1927 р. в Харкові. У червні 1929 р. був учасником засідання ВУАН, на якому проходили вибори академіків.

Андрій Музичка відомий як дослідник новітньої української літератури. Автор праць: «Поетична творчість Г. С. Сковороди» (1923), «Леся Українка: її життя, громадська діяльність і поетична творчість» (1925), «До початків нової української літератури» (1925), «Журнальна українська лірика» (1926), «Шляхи поетичної творчості Івана Франка» (1927), «Життєва путь Івана Франка» (1927), «З творчості Івана Тобілевича» (1927), «Журнальна українська лірика 1926 року» (1927), «Драматична творчість Лесі Українки та її розуміння» (1928), «Марко Черемшина (Іван Семанюк)» (1928), «Письменник радянських буднів» (1928), «Натуралістичний імпресіонізм Коцюбинського» (1931) й ін., що вийшли окремими виданнями або опубліковані в збірниках чи журналах.

Заарештований 27 квітня 1931 р., звинувачений за ст. 54-11 КК УСРР у «націоналістичній діяльності». Майже рік провів у попередньому ув'язненні. Згідно з рішенням «трійки» при колегії ДПУ УСРР від 5 березня 1932 р. висланий на 3 роки з радянської України із заборonoю проживати у ще 11 регіонах СРСР. Був позбавлений наукового ступеня і вченого звання. Перебував у м. Кзил-Орда (Казахстан), згодом викладав у місцевому педагогічному інституті.

Від 1955 р. був старшим викладачем кафедри російської літератури педагогічного інституту в Семипалатинську (нині Семей, Казахстан), займався науковою роботою. В 1956 р. захистив кандидатську, а 1958 р. – докторську дисертації на тему «Леся Українка та її творчість». Реабілітований 12 вересня 1956 р., однак на роботі в Одеському університеті не поновлений.

Помер у Семипалатинську 8 вересня 1966 р.

110 від дня народження Музички Андрія Васильовича – українського літературознавця [Текст] // Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 1996 рік: бібліогр. список.- Тернопіль, 1995. – С. 79-80.

115 років від дня народження Музички Андрія Васильовича – українського літературознавця [Текст] // Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2001 рік: бібліогр. список. – Тернопіль, 2000. – С. 84.

130 від дня народження Музички Андрія Васильовича – літературознавця, педагога [Текст] // Література до знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016 рік. – Збараж, 2015. – С. 45-49.

Андрій Музичка – вчений і патріот [Текст]: експрес-інформ. / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; підгот. Н. Сенчишин. – Збараж, 2007.

Головин, Б. Музичка Андрій Васильович [Текст] / Б. Головин, М. Назар // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2005. – Т. 2 : К – О. – С. 577: фотогр.

Левченко, В. В. Музичка Андрій Васильович. [Текст] / В. В. Левченко // Одеські історики: енцикл. вид. – Том 1 (початок XIX – середина XX ст.). – Одеса, 2009. – С. 248-251.

Левченко, В. В. Музичка Андрій Васильович. 1886-1966 [Текст] // Одеські історики: енцикл. вид. – Том 1 (початок XIX – середина XX ст.). – Одеса, 2009. – С. 248-251.

Лисенко, І. М. Музичка Андрій Васильович [Текст] / І. М. Левченко // Українська радянська енциклопедія. – Т. 7. – Київ, 1982. – С. 163-164.

Лисенко, І. М. Музичка Андрій Васильович [Текст] // Українська літературна енциклопедія. – Т. 3. – Київ, 1995. – С. 429.

Музичка Андрій [Текст] // Землі Збаразької славетні імена / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від. ; уклад.: Н. Сенчишин, Т. Кульпа, Л. Буряк. – Збараж, 2019. – С. 150-153.

Музичка Андрій [Текст] // Скарбниця талантів землі Доброводівської: реком. бібліогр. посіб. / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від. ; уклад.: Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2019. – С. 22-25.

Назар, М. Андрій Музичка – вчений і патріот [Текст] // Реабілітовані історією: кн. Пам'яті Збаразького району. – Тернопіль, 2006. – С. 33-34.

Андрій Васильович Музичка [Електронний ресурс] // Rodovid. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2013. – Режим доступу: <https://uk.rodovid.org/wk/Запис:826740>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 25. 02. 2020.

Музичка Андрій Васильович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/-Музичка_Андрій_Васильович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 25. 02. 2020.

Музичка Андрій Васильович [Електронний ресурс] // Леся Українка. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <https://www.l-ukrainka.name/uk/Guide/-MuzychkaAndrijVasylovych.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 25.02.2020.

Музичка Андрій Васильович [Електронний ресурс] // Тернопільщина: регіон. нформ. портал. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2018. – Режим доступу: <http://irp.te.ua/muzychka-andrij-vasy-l-ovy-ch/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 25.02.2020.

505 років від дня народження *Вишневецького Дмитра Івановича* (бл. 1516 – 1563) – *князя, першого гетьмана Запорізької Січі.*

Вишневецький Дмитро Іванович народився в містечку Вишневець – український князь, перший із достовірно відомих козацьких гетьманів. Походив із старовинного волинського роду Гедиміновичів, був власником земельних маєтків у Кременецькому повіті. У 1550-1553 рр. – староста Черкаського та Канівського повітів. У 1552 р. (за іншими даними – 1554-1555, 1556) збудував на острові Мала Хортиця замок, який став прототипом Запорізької Січі й згуртував на боротьбу проти

татар кількасот козаків. У 1554 р. Сигізмунд II Август знову призначив його старостою Канівським і Черкаським. Упродовж 1557–1558 рр. відбивав напади кримських татар на чолі з ханом Девлет-Гіреєм I на Хортицю. У жовтні 1557 р. Дмитро Вишневецький на чолі загону козаків здобув турецьку фортецю Іслам-Кермен і вивіз звідти на Хортицю всі гармати. Пробирав організувати союз держав (Польща, Московія), у якому для боротьби проти Туреччини та Кримського ханства брали б участь і запорожці.

На початку 1559 р. здійснив успішний похід до Криму, визволивши з неволі кілька тисяч українських невільників. У червні цього ж року запорожці під проводом Д. Вишневецького напали на турецьку фортецю Азов.

У 1563 р. брав участь у боротьбі за молдовський престол. Під час походу до Молдови чотирьохтисячний козацький загін на чолі з Дмитром Вишневецьким зазнав поразки в бою під Сучавою від військ претендента на молдовський престол Стефана IX Гомші. Вишневецький потрапив у полон і був виданий турецькому урядові та страчений у Цар-городі, нині Стамбул. Героїчне життя й смерть козацького отамана оспівані в народній пісні про Байду.

500 від дня народження Вишневецького Дмитра Івановича – князя, першого гетьмана Запорізької Січі [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016 рік / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська. – Збараж, 2015. – С. 49-52.

Гуцал, П. Вишневецький Дмитро Іванович [Текст] / П. Гуцал // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2004. – Т. 1 : А – Й. – С. 267: фотогр.

Засновник Запорізької Січі – Дмитро Вишневецький (Байда) [Текст]: попередж. дов. / Збараз. центр. бібл. систем., метод.-бібліогр. від; уклад. Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2016. – 15 с.

Дмитро Вишневецький [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Дмитро_Вишневецький, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 25. 02. 2020.

Байда Вишневецький [Електронний ресурс] // Козаки. Історія лицарства. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], [?]. – Режим доступу: <https://kozaku.in.ua/getmanu/2-bayda-vishneveckiy.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 25. 02. 2020.

Вишневецький Дмитро Іванович [Електронний ресурс] // Герої України. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], [?]. – Режим доступу: <http://heroes.profi-forex.org/ua/vishneveckij-dmitrij-ivanovich>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 25. 02. 2020.

Ювілейні дати населених пунктів Збаражчини

Збараж

(810 р. з часу першої писемної згадки)

Першу писемну згадку про нього зустрічаємо у Галицько – Волинському літописі 1211 р. Місцевість, на якій був закладений Збараж, повністю відповідала тогочасним умовам для поселення людини і захищала від нападу ворога. Основну складову частину оборонної системи давньоруського Збаража

становили вали і рови. Кам'яних укріплень місто у XIII ст. ще не мало.

Літописний Збараж проіснував до 40-х років XIII ст. У 1241 році він був зруйнований під час татаро – монгольської навали. В наступні півтора століття про Збараж немає жодних згадок. У 1393 році він згадується у зв'язку зі спорудженням феодального замку.

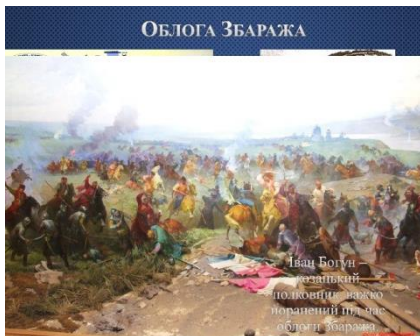
З історичних джерел відомо, що збудував його князь Дмитро Корибут, котрий володів навколишніми землями в кінці XIV ст. Цей замок стояв на місці давньоруської фортеці зруйнованої в середині XIII ст. татаро-монголами. В першій половині XV ст. збаражани приймають активну участь в литовсько-польських воєнних сутичках. Внаслідок чого міняються його власники.

У 1434 році Збаражем заволодів князь Федько Несвіцький. У 1463 році дідичем міста Збаража і сіл, що до нього належали став Василь Васильович (Несвіцький). Він першим почав величати себе князем Збаразьким. Через деякий час князі Збаразькі вже належали до числа найбільших землевласників на Волині. Вони були зацікавлені у швидкому розвитку міста. Збараж поступово зростає, у 1570 році в місті налічувалося 250 – 260 будинків, та близько півтори тисячі жителів. У місті було 19 млинів, 8 корчм, близько 50 ремісничих майстерень. Важливу роль в обороні Старого Збаража відігравав Василіанський монастир, заснований у 1480 році. Після знищення міста у 1589 році князі вирішили не відбудовувати його, а перебралися до нового, яке виростало неподалік. Перша документальна згадка про Новий Збараж як місто, відноситься до 1583 року.

Будівництво нового замку здійснили брати Христофор та Юрій Збаразькі. Це були високоосвічені люди, які вчилися в Італії у великого Галілео Галілея. Одні дослідники називають автором спорудженого у Збаражі замку італійського інженера Андре дель Аква, інші голандського воєнного архітектора Генріха Ван Пеена. Князь Христофор Збаразький, який помер у 1627 році, не встиг завершити будівництво. Замок був споруджений при Юрію Збаразькому. Після смерті останнього,

замок перейшов у володіння князів Вишневецьких, які продовжили роботи по укріпленню оборонних споруд та впорядкування палацу. Князі Збараські стали фундаторами монастиря і костелу ченців Бернардинів, спорудження якого розпочалося в 1627 році і було завершено через 10 років вже зусиллями князя Януша Вишневецького та його дружин Євгенії. Правда, в 1675 році татарські завоюювачі знищили костел і монастир, і лише в 1755 році завершилася реконструкція комплексу, який ми можемо бачити і зараз.

Справжнім великим випробуванням для міста і його замку стали події 1649 року. Йшов другий рік Визвольної війни українців проти польської шляхти. Польські війська, відступаючи перед козацькими загонами Богдана Хмельницького, приймають рішення зупинитися у Збаразі і тут організувати оборону. 30 червня до міста підходить полк Данила Нечая, а в перших числах липня основні сили козаків на чолі з гетьманом і численна кримська орда, з якою Б. Хмельницький заключив союзний договір.

Місто Збараж, замок, всі польські сили опинилися в тісному кільці. Почалася семитижнева облога. В стані захисників почалися хвороби, голод, паніка. Становище обложених врятував своїми рішучими діями один із найздібніших командувачів військами тодішньої Речі

Посполитої Ярема Вишневецький.

У зв'язку з тим, що на допомогу полякам вирушили загони короля Яна Казимира, Б. Хмельницький, не знімаючи облоги, вирушає під Зборів, де відбувається генеральна битва. Але зрада кримського хана Іслам Гірея III змушує гетьмана підписати Зборівську угоду, яка на той час була не вигідною для козаків. Але саме вона узаконювала утворення невеликої частини незалежної України в межах Київського, Брацлавського і Чернігівського воєводств.

Після цього була знята облога Збаража і самого замку, під мурами якого полягли тисячі славних синів України, серед яких полковники Морозенко і Бурляй. У 1707 році в Збаразькому замку побували український гетьман Іван Мазепа та російський цар Петро І. Вони, оглянувши укріплення замку, дали високу оцінку його оборонним спорудам.

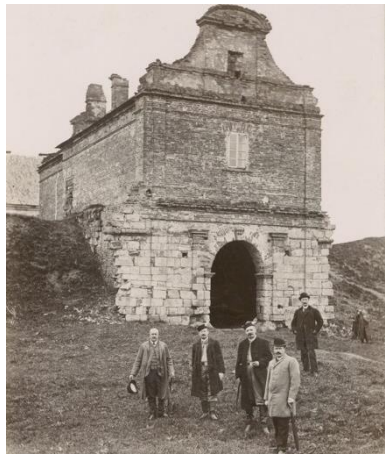
У XVIII столітті збудовано Малу Успенську та Велику Воскресенську церкви, відновлено зруйнований турецькими нападами костел бернардинів, монастир та синагогу. У монастирі працювала початкова школа та латиномовна гімназія теологічного профілю для хлопців польських родин.

Руські церкви і польський костел підлягали Луцьким єпархіям відповідних конфесій. З 1779 року по 1805 рік у Збаражі працювала державна гімназія, у якій навчалося до 145 дітей міщан. У 1805 році гімназію перенесено до Бережан. Протягом 1810 – 1815 рр. Збараж у складі частини Тернопільщини на підставі Шенбрунського трактату входив до Росії. Під час Вітчизняної війни 1812 р. жителі Збаража і навколишніх сіл нападали на французькі роз'їзди, громили панські маєтки.

За віденським договором Збараж знову відійшов до Австрії. Деяке пожвавлення економіки міста, зокрема в галузі приміського сільського господарства, наступило у середині XIX століття, коли під впливом революційних подій 1848 р. цар Фердинанд скасував у Галичині панщину.

З часом довкола міста і замку ростуть передмістя. Виникає Пригородок,

Тернопільське передмістя, забудовуються території довкола Оболоні. Другий чинник, який позитивно впливає на розвиток економіки міста, було надання Збаражу статусу повітового центра (1867).

На даний час через місто Збараж пролягає туристичний маршрут «Золоте кільце» на Вишнівець, Кременець, Почаїв. Сотні туристів та іноземних гостей мають змогу ознайомитись із славними історичними пам'ятками старовини нашого краю, помилуватися мальовничими краєвидами Поділля та Волині і залишити в пам'яті незабутні спогади про наших краян.

Збараж: від витоків минулого до сучасності [Текст] // Збараж: події, дати, імена: реком. бібліогр. посіб. / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; уклад.: В. Радовська, Н. Сенчишин ; ред.: Т. Кульпа, О. Раскіна. – Тернопіль, 2013. – С. 5-12: фотогр.

Збараж [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збарашчини на 2016 рік / Збараж. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2015. – С. 52-60: фотогр.

Боклінка, Н. Збараж [Текст] / Н. Боклінка, С. Паровий // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2004. – Т. 1 : А – Й. – С.631- 633: фотогр.

Збараж [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Збараж>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 25. 02. 2020.

Історія м. Збаража [Електронний ресурс] // Тернопільщина: регіон. нформ. портал. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу: <http://irp.te.ua/2009-09-27-18-14-38/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 25.02.2020.

Боднар, Т. Збараж, Збаразький район, Тернопільська область [Електронний ресурс] / Т. Боднар, І. Миколаїв // Історія міст і сіл Української РСР. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: <http://ukrssr.com.ua/ternop/zbarazkiy/zbarazh-zbarazkiy-rayon-ternopilska-oblast>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 25.02.2020.

Старий Збараж

(810 р. з часу першої писемної згадки)

Старий Збараж – село у Збаразькому районі. До Старого Збаража приєднано с. Верняки. Розташоване на берегах р. Гнізна, за 3 км від райцентру і 4 км від найближчої залізничної станції Збараж. Населення 594 особи (2014 р.).

Перша писемна згадка – 1211 р. Діяли "Просвіта" та інші товариства. Є церква Архистратига Михаїла (1818, мурована). Встановлено пам'ятний знак на місці давнього збаразького замку (1991). Працюють Старозбаразький НВК «Школа I ступеня – дитячий садок», клуб, бібліотека, ФАП, відділ зв'язку.

У Старому Збаражі народився правник, громадський діяч Лев Краснопера, священник, композитор, диригент П. Любович. Поблизу Старого Збаража виявлено археологічні пам'ятки середнього та пізнього палеоліту, трипільської, висоцької, черняхівської та давньоруської культур; є руїни Старозбаразької фортеці, Старозбаразьке родовище вапняків.

Старий Збараж [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016 рік / Збараз. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред.: Т. Кульпа. – Збараж, 2015. – С. 60-63: фотогр.

Бігус, М. Старий Збараж [Текст] / М. Бігус, Ю. Ковальков, І. Походай // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2008. – Т. 3 : П – Я. – С.332.

Zbaraż 2.) Z. Stary // Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. — Warszawa: Filip Sulimierski i

Władysław Walewski, 1895. — Т. XIV : Worowo — Żyżyn. (пол.) — S. 512.

Старий Збараж [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. — Електрон. текст. та граф. дані. — [Україна], 2019. — Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Старий_Збараж, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр. — Опис зроблено 26. 02. 2020.

Старий Збараж [Електронний ресурс] // Чернихівецька громада. — Електрон. текст. та граф. дані. — [Україна], [?]. — Режим доступу: <https://chernyhivecka-gromada.gov.ua/selo-starij-zbarazh-23-31-35-17-03-2017/>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр. — Опис зроблено 26. 02. 2020.

Бондаренко, А. Старий Збараж [Електронний ресурс] / А. Бондаренко // Україна Інкогніта. — Електрон. текст. та граф. дані. — [Україна], [?]. — Режим доступу: <http://ukrainaincognita.com/khramy/staryi-zbarazh>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр. — Опис зроблено 26. 02. 2020.

Чагарі-Збаразькі

(375 р. з часу першої писемної згадки)

Чагарі-Збаразькі — село в Збаразькому районі Тернопільської області. Розташоване на півдні району. Підпорядковане Максимівській сільраді. Перша писемна згадка — 1646 р.

У дорадянський час діяли «Просвіта» та інші товариства. Законом Польщі 12 лютого 1926 р. присілок «Чагарі-Збаразькі вилучено з міської гміни (громади) Збараж і утворено самоврядну адміністративну гміну». 1 серпня 1934 р. внаслідок адміністративної реформи Чагарі-Збаразькі включені до новоствореної у Збаразькому повіті об'єднаної сільської гміни Вищі Луб'янки (до 1939 р).

У червні 1944 р. через Чагарі-Збаразькі проходив підрозділ з'єднання С. Ковпака під керівництвом уродженця села А. Будзана.

Є дерев'яна церква св. Юрія, «фігура» св. Миколая. Встановлено пам'ятний хрест на честь скасування панщини, насипано символічну могилу Борцям за волю України (1990).

12 серпня 2018 року в с. Чагарі-Збаразькі Збаразького району на символічній могилі «Воїнам УПА» відбулось урочисте відкриття та освячення пам'ятників Небесній сотні та воїнам, які загинули в АТО.

Дзядик, Б. Чагарі Збаразькі [Текст] / Б. Дзядик, Н. Совінська // Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль, 2008. – Т. 3 : П – Я. – С. 578-579.

Чагарі Збаразькі [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016 рік / Збараж. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2015. – С. 64-65: фотогр.

Чагарі-Збаразькі [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2019. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Старий_Збараж, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 26. 02. 2020.

На Тернопільщині освятили пам'ятник українським героям [Електронний ресурс] // Терен. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2018. – Режим доступу: <https://teren.in.ua/2018/08/13/na-ternopilshhyni-osvyatyly-pam-yatnyk-ukrayinskym-geroyam/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 26. 02. 2020.

Список використаної літератури

Видатні люди Збаражчини : інформ. дов. / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від. ; упоряд. Т. Кульпа. – Збараж, 2013. – 74 с.

Збараж: події, дати, імена [Текст]: реком. бібліогр. посіб. / Терноп. обл. від-ня Укр. бібл. асоц., Збараж. централіз. бібл. система; уклад.: В. Радовська, Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа, О. Раскіна. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2013. – 80 с.: фотогр, іл.

Землі Збараської славетні імена [Текст]: реком. біобібліогр. покажч. / Збараж. централіз. бібл. система, центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад.: Н. Сенчишин, Т. Кульпа, Л. Буряк; ред. Т. Кульпа; вступ. сл. Б. Будзана. – Збараж, 2019. – 286 с: фотогр.

Літературна Збаражчина [Текст]: реком. бібліогр. покажч. / Терноп. обл. від-ня Всеукр. громад. орг. «Укр. бібл. асоц.», Збараж. централіз. бібл. система; уклад.: Н. Сенчишин, В. Радовська; ред. Т. Кульпа; вступ. сл. П. Сороки. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2017. – 208 с.: фотогр.

Література землі Збараської: бібліогр. посібн. / Збараж. централіз. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Вип. 2. – Збараж: [б.в.], 2005. – 50 с.

Література землі Збараської [Текст]: бібліогр. посіб. / Збараж. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; упоряд. Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2005. – вип. 3. – 61 с.

Малевиц, А. П. Літопис землі Збараської [Текст]: краєзн.- історик. вид. із серії «Збаражчина». – Збараж, 1996. – 80 с.

Тернопільський Енциклопедичний Словник [Текст] / передмова Г. Яворського. – Тернопіль: Збруч, 2004. – Т. 1. А-Й. – 696 с.,
2005. – Т. 2. К- О. – 706 с.,
2008. – Т. 3. П – Я. – 708 с.,
2009. – Т. 4. (додатковий) А – Я. – 788 с.

ЗМІСТ

1. Перелік основних ювілейних і пам'ятних дат року	4
2. Збаразький літопис від сивої давни	6
3. Перелік імен, що не увійшли до основного списку	10
4. Землі Збаразької славетні люди	
Сорока П. І.	21
Горбачевський А. Я.	25
Назар М. І.	28
Піщенко Т. М.	30
Олещук І. А.	32
Сливка Р. М.	36
Притула С. Д.	37
Залеський А. М.	41
Залеський А. І.	44
Харчук Б. М. . . .	53
Чоловічок О. А.	48
Клячківський Д. С.	50
Музичка А. В.	54
Вишневецький Д. І.	57
5. Ювілейні дати населених пунктів Збаражчини	
Збараж	59
Старий Збараж	64
Чагарі-Збаразькі	65
6. Список використаної літератури	67